

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 18.11.2021 № 29-1

ВИСНОВОК
ПРО РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ВИКОНАННЯ ЗАКОНУ
ПРО ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ НА 2021 РІК
У СІЧНІ – ВЕРЕСНІ

Київ 2021

Зміст

Зміст	2
Загальні підсумки виконання державного бюджету.....	5
I. Оцінка основних показників економічної діяльності.....	8
II. Доходи державного бюджету	13
III. Видатки державного бюджету та кредитування	21
IV. Фінансування державного бюджету та борг	33
V. Міжбюджетні трансферти та місцеві бюджети	44
Пропозиції	50
Додатки 1 – 4.....	52
Перелік діаграм	56

БКУ	Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456 (зі змінами)
ВВП	валовий внутрішній продукт
ГРБК	головні розпорядники бюджетних коштів
Держводагентство	Державне агентство водних ресурсів України
Держстат	Державна служба статистики України
ДМС	Державна митна служба України
ДПС	Державна податкова служба України
ДСНС	Державна служба України з надзвичайних ситуацій
ДФС	Державна фіскальна служба України
ЄБРР	Європейський банк реконструкції та розвитку
ЄІБ	Європейський інвестиційний банк
ЄКР	єдиний казначейський рахунок
ЄС	Європейський Союз
Закон	Закон України від 15.12.2020 № 1082 „Про Державний бюджет України на 2021 рік” (зі змінами)
ЗСУ	Збройні Сили України
Казначейство	Державна казначейська служба України
КМУ	Кабінет Міністрів України
МБРР	Міжнародний банк реконструкції та розвитку
МВФ	Міжнародний валютний фонд
Мінагрополітики	Міністерство аграрної політики та продовольства України
Міндовкілля	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
Мінекономіки	Міністерство економіки України
Мінінфраструктури	Міністерство інфраструктури України
Міноборони	Міністерство оборони України
Мінрегіон	Міністерство розвитку громад та територій України
Мінсоцполітики	Міністерство соціальної політики України
Мінстратег	Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України

Мінфін	Міністерство фінансів України
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я України
Нацполіція	Національна поліція України
ОВДП	облігації внутрішніх державних позик
ОЗДП	облігації зовнішніх державних позик
ПДВ	податок на додану вартість
ПДФО	податок і збір на доходи фізичних осіб
ПФУ	Пенсійний фонд України
Укравтодор	Державне агентство автомобільних доріг України
ФГВФО	Фонд гарантування вкладів фізичних осіб
ФДМУ	Фонд державного майна України
ФСС	Фонд соціального страхування України
ФСС на випадок безробіття	Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття
COVID-19, пандемія	гостра респіраторна хвороба COVID-19, спричинена коронавірусом SARS-CoV-2

Висновок про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2021 рік у січні – вересні підготовлено Рахунковою палатою відповідно до вимог БКУ і Закону України „Про Рахункову палату” за результатами аналізу квартального звіту про виконання Державного бюджету України, місцевих бюджетів та зведеного бюджету за січень – вересень 2021 року, наданого Рахунковій палаті Казначейством листом від 05.11.2021 № 13-06-1-06/22884, звітних та інформаційно-аналітичних даних Мінфіну, Мінекономіки, Мінсоцполітики, ДПС, ДМС, Казначейства, Держстату, НБУ, окремих ГРБК.

Загальні підсумки виконання державного бюджету

1. У січні – вересні 2021 року Державний бюджет України виконувався в умовах відновлення економічного зростання. За оцінкою Рахункової палати, приріст реального ВВП становив 2,0 відс., що менше показника, врахованого при затвердженні державного бюджету на 2021 рік.

2. За оцінкою Рахункової палати, високий рівень виконання в січні – вересні 2021 року державного бюджету в частині доходів – 80,2 відс. плану на рік – свідчить про недоліки прогнозування і планування.

План доходів загального фонду державного бюджету на січень – вересень із урахуванням внесених змін перевиконано на 28,6 млрд грн, або 3,8 відсотка. За деякими доходами загального фонду вже перевиконано план на 2021 рік.

Перевиконанню доходів загального фонду сприяло збільшення з початку року суми надміру сплачених до державного бюджету податків, зборів та інших платежів на 4,0 млрд грн, або 25,2 відс., і залишку невідшкодованого платникам ПДВ на 4,6 відс., до 19,1 млрд гривень.

3. Видатки державного бюджету в січні – вересні цього року становили 68,1 відс. плану на рік. При цьому проведено 37,7 відс. передбачених на 2021 рік видатків на придбання предметів, матеріалів, інвентарю, обладнання, у тому числі довгострокового користування, капітальний ремонт, будівництво (придбання), реконструкцію та реставрацію. Як наслідок, 62,3 відс. запланованих на рік коштів на такі видатки мають бути використані в жовтні – грудні. Зазначене посилює ризики невиконання до кінця року запланованих видатків за окремими бюджетними програмами, неефективного управління коштами державного бюджету і зростання заборгованості.

Кредиторська заборгованість розпорядників і одержувачів коштів державного бюджету за видатками у січні – вересні зросла на 44,4 відс. – до 5,1 млрд грн, із якої 27,0 відс. – прострочена. Водночас при зменшенні дебіторської заборгованості прострочена збільшилася на 27,9 відсотка.

Видатки державного бюджету на надання трансфертів місцевим бюджетам на 6,0 млрд грн, або 4,7 відс., менші плану на січень – вересень 2021 року, оскільки за трьома бюджетними програмами не розпочато перерахування субвенцій на суму 1 млрд грн і за вісьмома бюджетними програмами видатки на надання субвенцій менші плану на 5 млрд грн, або 5,9 відсотка.

Це, зокрема, спричинено зволіканням КМУ з прийняттям рішень про затвердження порядків і умов надання та розподілів деяких субвенцій, що посилило ризики невикористання коштів у запланованих обсягах до кінця року.

Видатки загального фонду державного бюджету на 68,3 млрд грн, або 7,6 відс., менші плану на січень – вересень.

4. Дефіцит державного бюджету в січні – вересні становив 39,8 млрд грн, що на 83,9 відс. менше граничного обсягу на 2021 рік, визначеного у статті 1 Закону, насамперед унаслідок менших від плану на звітний період видатків.

5. Державні запозичення становили 370,7 млрд грн, що на 23,7 відс. менше плану на звітний період і на 48,8 відс. плану на рік.

Від розміщення ОВДП надійшло 262,6 млрд грн, що на 17,2 відс. менше плану на звітний період і на 49,4 відс. плану на рік. При цьому середньозважена дохідність за ОВДП, порівняно з відповідним періодом 2020 року, зросла, зокрема, номінованих у гривні – з 9,9 до 11,4 відс., доларах США – з 3,3 до 3,8 відсотка. Зазначене збільшить видатки на обслуговування державного внутрішнього боргу в наступних бюджетних періодах.

Від зовнішніх кредиторів за рахунок передусім публічного розміщення довгострокових ОЗДП і надходжень від МВФ внаслідок розподілу спеціальних прав запозичення отримано 108,2 млрд грн, що на 35,8 відс. менше плану на звітний період і на 47,1 відс. плану на рік.

У жовтні – грудні для виконання плану на рік необхідно отримати стільки ж коштів від державних запозичень, скільки й у січні – вересні, що свідчить про суттєві ризики недоотримання у визначених у Законі обсягах запозичень і неповного здійснення запланованих видатків та надання кредитів.

6. Унаслідок недоотримання запланованих коштів від державних запозичень і приватизації державного майна при перевиконанні плану доходів і повернення кредитів надходження загального фонду на 83,8 млрд грн, або 6,8 відс., менші плану на звітний період, що звужує можливості для своєчасного та повного здійснення запланованих видатків.

Для здійснення витрат загального фонду використовувались кошти ЄКР і кошти залишку на початок року.

У результаті:

- заборгованість загального фонду державного бюджету за отриманими з ЄКР коштами на 01.10.2021 становила 28,2 млрд грн;

- обсяг коштів загального фонду державного бюджету, що обліковуються на рахунках Казначейства, з початку року зменшився на 11,8 млрд грн – до 0,9 млрд гривень.

7. Загальний обсяг державного і гарантованого державою боргу за рахунок ревальвації гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг, зменшився на 4,2 відс. – до 2 трлн 445,5 млрд гривень.

8. Виплати на погашення й обслуговування державного і гарантованого державою боргу становили 480,7 млрд грн, або більше третини здійснених у січні – вересні цього року витрат державного бюджету, що зменшило фінансові можливості для реалізації інших бюджетних програм.

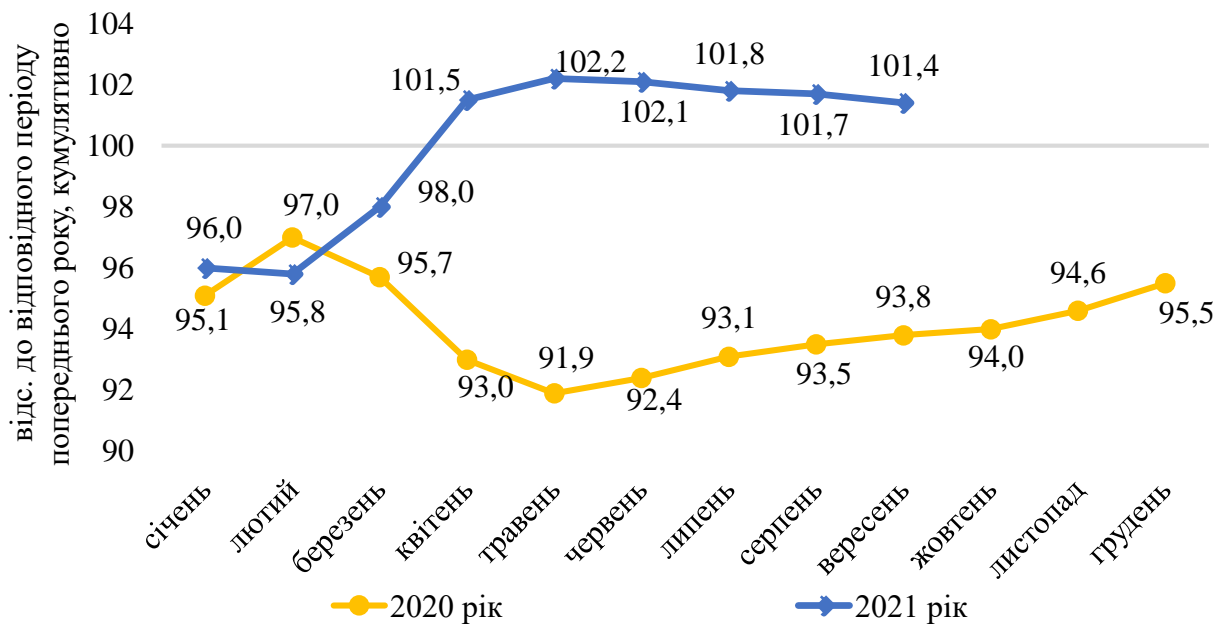
I. Оцінка основних показників економічної діяльності

1.1. За врахованого при затвердженні показників державного бюджету на 2021 рік зростання реального ВВП на 4,6 відс. у січні – вересні цього року приріст реального ВВП, за оцінкою Рахункової палати, становив 2,0 відс., що створило додаткові ризики ненадходження запланованих на рік доходів.

При затвердженні Державного бюджету України на 2021 рік враховано Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2021 – 2023 роки, схвалений постановою КМУ від 29.07.2020 № 671. У січні – вересні 2021 року індекс приросту імпорту товарів і послуг до відповідного періоду попереднього року перевищив прогнозний на рік – у 2,9 раза, цін виробників промислової продукції до грудня попереднього року – у 4,0 раза, експорту товарів і послуг до відповідного періоду попереднього року – у 11,1 раза (додаток 1). Зміни до Прогнозу економічного і соціального розвитку України, схваленого постановою КМУ, в частині 2021 року не вносилися.

Порівняно з відповідним періодом попереднього року, обсяг оптової торгівлі в січні – вересні 2021 року зменшився, темпи збільшення обсягів промислового виробництва, вантажообороту транспорту, продукції сільського господарства менші від зростання реального ВВП. При цьому з червня темп зростання у промисловості, що є найбільшою складовою реального сектору економіки, уповільнився.

Діаграма 1. Приріст (зниження) обсягів промислової продукції у 2020 році та січні – вересні 2021 року

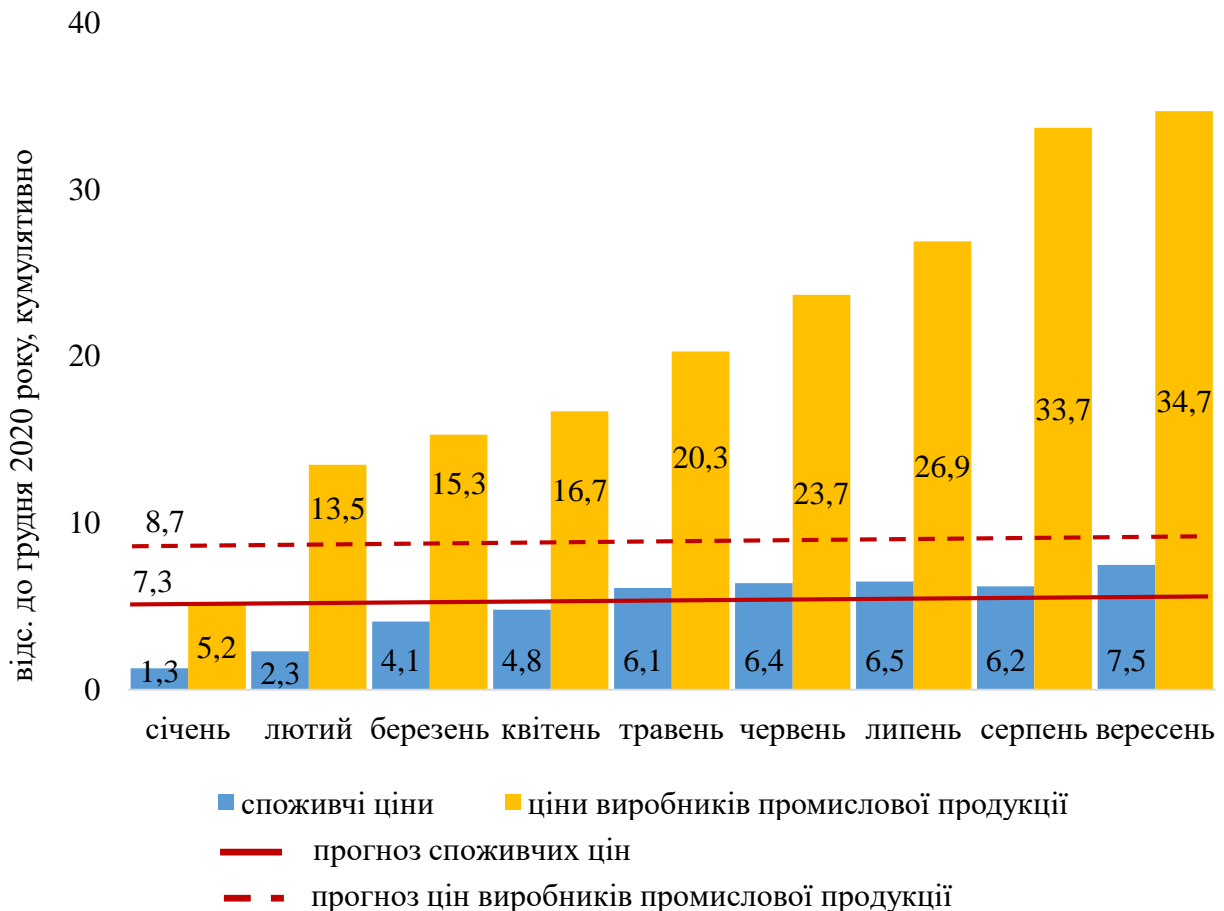

Вагомим чинником зростання на 12,2 відс. обсягу обороту роздрібною торгівлі є збільшення споживчого імпорту. Як наслідок, частка товарів, вироблених на території України, у загальному обсязі продаж підприємствами роздрібною торгівлі зменшилася з 55,6 відс. у січні – вересні 2020 року до 53,5 відс. у такому ж періоді цього року.

1.2. Зростання споживчих цін і цін виробників промислової продукції перевищило прогноз на рік, врахований при затвердженні державного бюджету на 2021 рік. Всупереч запровадженому КМУ державному регулюванню цін суттєво подорожчали окремі товари, що мають істотну соціальну значущість. Надпрогнозоване зростання цін сприяло збільшенню окремих доходів державного бюджету.

Діаграма 2. Зростання споживчих цін і цін виробників промислової продукції у січні – вересні 2021 року

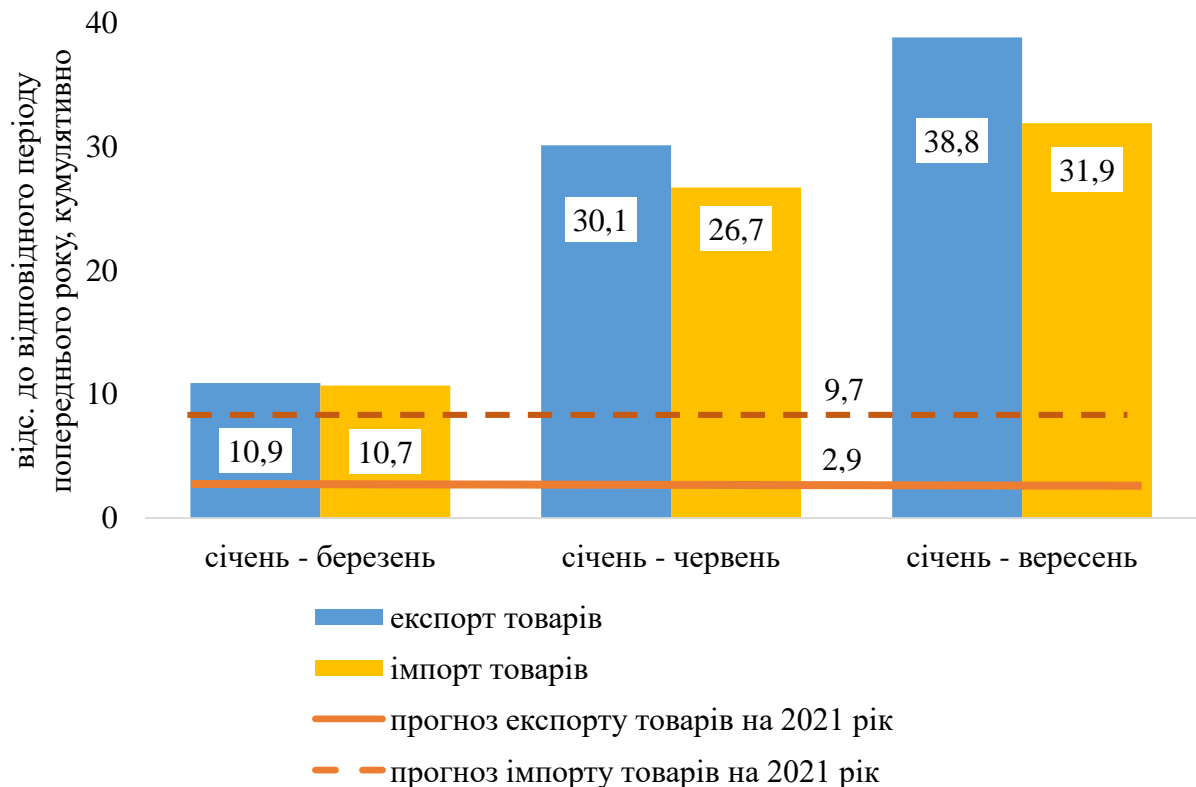
КМУ на час дії карантину, пов'язаного з поширенням COVID-19, постановою від 22.04.2020 № 341 „Про заходи щодо стабілізації цін на товари, що мають істотну соціальну значущість, товари протиепідемічного призначення” (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМУ від 20.05.2020 № 392, від 18.01.2021 № 25,

від 01.02.2021 № 64, від 29.03.2021 № 450, від 14.05.2021 № 474) запровадив державне регулювання цін на товари, що мають істотну соціальну значущість, і товари протиепідемічного призначення, передбачивши декларування зміни роздрібних цін на товари у разі їх збільшення, та затвердив відповідний порядок такого декларування. Із визначеного у постанові переліку товарів у вересні 2021 року до грудня попереднього року, за даними Держстату, споживчі ціни (тарифи) на цукор-пісок зросли на 37,3 відс., електроенергію – на 36,6 відс., птицю (тушку курячу) – на 27,6 відс., хліб житньо-пшеничний і макаронні вироби вітчизняного виробництва (вермішель з борошна пшеничного вищого сорту) – на 14,8 відс., крупу гречану – на 13,7 відс., борошно пшеничне вищого сорту – на 13,2 відсотка.

Споживчі ціни формувалися під впливом зростання цін виробників промислової продукції, індекс приросту яких у 4,6 раза перевищив індекс приросту споживчих цін.

1.3. Зростання експорту й імпорту товарів у січні – вересні цього року значно вище від врахованого при визначенні показників державного бюджету на 2021 рік, що свідчить про низьку якість прогнозування макроекономічних показників.

Діаграма 3. Експорт та імпорт товарів у січні – вересні 2021 року зростав більшими темпами, ніж передбачено в прогнозі КМУ

За даними ДМС, у звітному періоді, порівняно з відповідним періодом попереднього року, найбільше зросли вартісні обсяги:

- експорту залізних руд – на 3,0 млрд дол. США, плоского прокату – на 1,4 млрд дол. США, напівфабрикатів із вуглецевої сталі – на 1,1 млрд дол. США;
- імпорту природного газу – на 2,0 млрд дол. США, нафти та нафтопродуктів – на 1,1 млрд дол. США.

Вартісний обсяг імпорту послуг у звітному періоді зріс на 23,2 відс. здебільшого за рахунок збільшення витрат за кордоном громадян, які подорожували, і трудових мігрантів.

1.4. У звітному періоді чистий притік прямих іноземних інвестицій забезпечено за рахунок реінвестованих доходів підприємств з іноземними інвестиціями. При цьому обсяг приватних грошових переказів в Україну у 2,1 раза більший від обсягу чистого притоку прямих іноземних інвестицій.

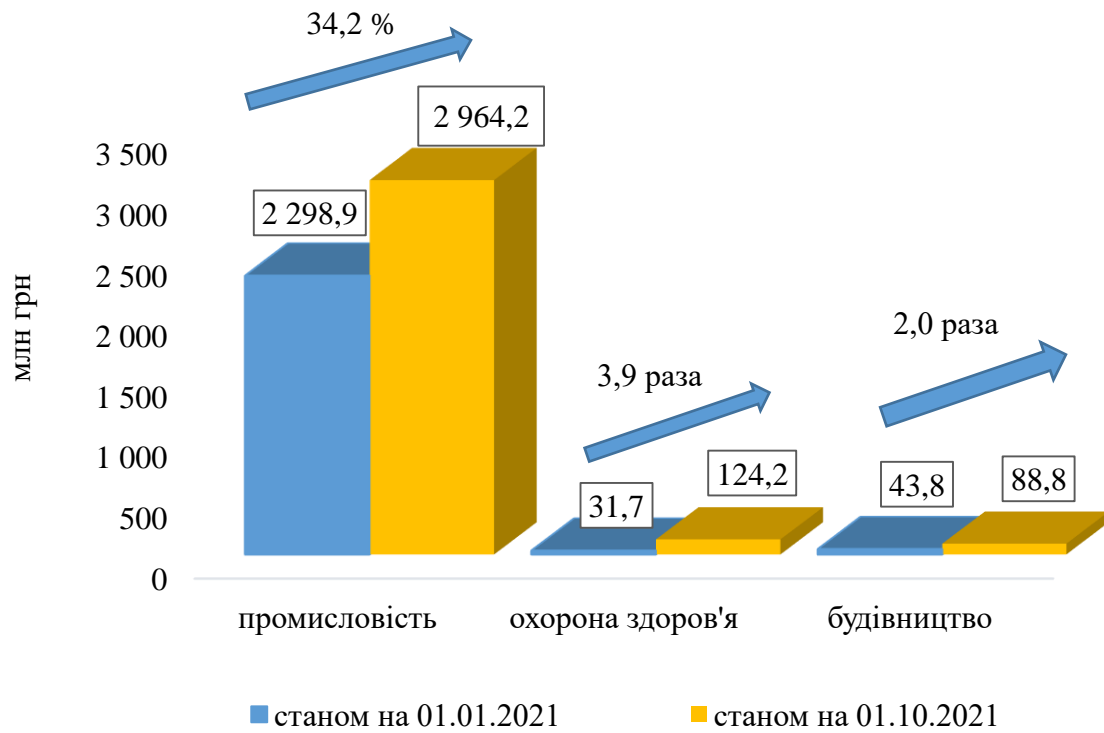
За попередніми даними НБУ, у січні – вересні 2021 року:

- чистий притік прямих іноземних інвестицій становив 4 841 млн дол. США з урахуванням 5 185 млн дол. США реінвестованих доходів підприємств з іноземними інвестиціями, натомість у відповідному періоді попереднього року чистий відтік становив 405 млн дол. США;
- обсяг приватних грошових переказів в Україну, порівняно з відповідним періодом 2020 року, збільшився на 19,8 відс. – до 10 339 млн дол. США.

1.5. При зростанні доходів працівників у звітному періоді збільшилася заборгованість із виплати заробітної плати.

Прострочена заборгованість з виплати заробітної плати, за даними Держстату, зросла з початку року на 27,7 відс. і на 01.10.2021 становила 4 004,6 млн грн, із яких 43,2 відс. – підприємств державної форми власності, 56,7 млн грн – із виплати заробітної плати за рахунок бюджетних коштів. Три чверті заборгованості з виплати заробітної плати працівникам обліковувалось у промисловості. Найбільшими темпами зросла заборгованість у сфері охорони здоров'я.

Діаграма 4. Зростання заборгованості з виплати заробітної плати у січні – вересні 2021 року

II. Доходи державного бюджету

2.1. Доходи державного бюджету в січні – вересні 2021 року становили 924,5 млрд грн, або 80,2 відс. плану на рік (1 трлн 152,2 млрд грн), у тому числі загального фонду – 783,3 млрд грн, або 79,8 відс. (981,8 млрд грн), спеціального – 141,2 млрд грн, або 82,9 відс. (170,4 млрд гривень). За деякими доходами загального фонду станом на 1 жовтня вже перевиконано план на 2021 рік. За оцінкою Рахункової палати, високий рівень виконання плану свідчить про недоліки прогнозування і планування¹.

Визначені в Законі України від 15.12.2020 № 1082 „Про Державний бюджет України на 2021 рік” доходи державного бюджету в сумі 1 трлн 84,0 млрд грн збільшено згідно із законами України від 29.04.2021 № 1434 і від 15.07.2021 № 1690 „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2021 рік”, на 23,4 млрд грн, або 2,2 відс., – до 1 трлн 107,4 млрд гривень. При цьому суми ПДВ із ввезених на митну територію України товарів збільшено на 19,3 млрд грн, ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) – на 4,2 млрд грн, податку на прибуток підприємств – на 4,1 млрд грн, обсяг коштів, що перераховуються НБУ відповідно до Закону України „Про Національний банк України”, зменшено на 8,6 млрд грн, акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) – на 1,3 млрд гривень.

Рівень виконання у звітному періоді плану на 2021 рік доходів державного бюджету з урахуванням внесених змін на 8,6 відс. пункту вищий від середньої частки доходів у січні – вересні в обсязі за рік загалом у 2016 – 2020 роках (71,6 відсотка).

Виконання плану доходів державного бюджету в січні – вересні наведено в додатку 2.

2.1.1. План доходів загального фонду на січень – вересень перевиконано на 28,6 млрд грн, або 3,8 відс., внаслідок насамперед значних відмінностей макропоказників у звітному періоді від прогнозних, врахованих у розрахунках доходів державного бюджету, що свідчить про неякісне прогнозування. Крім того, чинником як перевиконання, так і невиконання плану окремих доходів загального фонду є недоліки планування.

---

¹ Відповідно до законів України від 08.10.2021 № 1807 „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2021 рік” і від 04.11.2021 № 1858 „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2021 рік” щодо збільшення видатків на закупівлі, проектування та встановлення кисневих станцій” доходи державного бюджету збільшено на 40,4 млрд гривень.

План на січень – вересень 2021 року доходів загального фонду державного бюджету з урахуванням внесених змін визначено в сумі 754,7 млрд грн, або 76,9 відс. плану на рік.

План окремих доходів загального фонду державного бюджету у звітному періоді перевиконано загалом на 42,4 млрд гривень.

Діаграма 5. Перевиконання/невиконання плану на січень – вересень 2021 року окремих доходів загального фонду

Так, план надходження у січні – вересні рентної плати за користування надрами загальнодержавного значення перевиконано на 42,8 відс., план, встановлений на 2021 рік, – на 2,5 млрд грн, або 7,2 відс., насамперед за рахунок надходжень рентної плати за користування надрами для видобування природного газу, що перевищили план на рік на 3 млрд грн, або 12,9 відсотка. Зазначене спричинено більшою на 75,4 відс. від врахованої у розрахунках доходів державного бюджету на 2021 рік середньої за січень – вересень митної вартості імпортного природного газу, що склалась у процесі митного оформлення під час ввезення на територію України і яку платники враховують при визначенні податкових зобов'язань. При цьому середній за січень – вересень 2021 року офіційний курс гривні до долара США на 5,5 відс. міцніший, порівняно з

прогнозованим. При внесенні змін до Закону обсяг доходів у частині рентної плати за користування надрами для видобування природного газу не змінився.

Плановий показник ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) із урахуванням бюджетного відшкодування у звітному періоді перевиконано на 9,6 відс, при цьому в січні – вересні 2021 року, порівняно з відповідним періодом 2020 року, середні ціни виробників промислової продукції в межах України збільшились на 27,9 відс. (прогнозне зростання на 2021 рік – 6,9 відс.), середні споживчі ціни у січні – вересні зросли на 9,0 відс., (прогнозне зростання – 8,1 відсотка).

Надходження акцизного податку із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) у січні – вересні перевищили не тільки план на звітний період у 2,2 раза, а і план на 2021 рік – на 5,4 млрд грн, або в 1,7 раза, за рахунок податку з тютюну та тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, план якого на 2021 рік перевиконано на 5,7 млрд грн, або 2,1 раза, що спричинено, зокрема, зростанням переплати. Так, сума податку з цього виду підакцизної продукції, яка сплачена до державного бюджету і буде нарахована в наступному звітному періоді, з початку року збільшилась на 5,0 млрд грн, або у 8,0 раза, що зумовлено передусім сплатою податку під час придбання платниками акцизних марок для тютюновмісних виробів для електричного нагрівання (ТВЕН), які з 2021 року виділені в окрему групу підакцизних товарів². При внесенні змін до Закону обсяг доходів у частині цього податку не змінився.

План надходжень у січні – вересні 2021 року ПДВ із ввезених на митну територію України товарів перевиконано на 2,5 відс. при збільшенні на 31,9 відс. імпорту товарів, порівняно з відповідним періодом попереднього року, при цьому в розрахунках обсягу доходів державного бюджету на 2021 рік враховано прогнозоване на рік зростання імпорту товарів на 9,7 відсотка. Крім того, середній у січні – вересні офіційний курс гривні до долара США становив 27,49 грн за долар США при врахованому в розрахунку прогнозних надходжень ПДВ на 2021 рік курсі 29,1 грн за долар США.

Водночас сума невиконання окремих платежів загального фонду становила загалом 13,8 млрд гривень.

Зокрема, надходження акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) менші за планові на 7,4 відс. внаслідок невиконання планового показника податку з тютюну та тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, на 4,8 млрд грн,

---

² Закон України від 16.01.2020 № 466 „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві”.

або 11,9 відсотка. При цьому виробництво сигарет у січні – вересні 2021 року зменшилось, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 11,6 відс., тоді як у розрахунку прогнозних надходжень акцизного податку з тютюнових виробів на 2021 рік враховано скорочення їх виробництва на 2,2 відсотка.

Надходження ПДФО у січні – вересні цього року на 1,0 млрд грн, або 1,0 відс., менші плану. При цьому, за даними Держстату, середньооблікова чисельність штатних працівників у січні – вересні на 3,2 відс. менша від прогнозної, врахованої у розрахунках доходів державного бюджету на 2021 рік.

У звітному періоді не отримано запланованих в сумі 808,7 млн грн коштів іншої допомоги, наданої Європейським Союзом. За інформацією Мінфіну, джерелом цих доходів визначено останній транш коштів бюджетної підтримки Європейського Союзу в сумі 26 млн євро за Угодою про фінансування програми „Підтримка всеохоплюючої реформи державного управління в Україні”. При цьому згідно з помісячним розписом доходів загального фонду державного бюджету на 2021 рік надходження коштів заплановано на березень. Запит Мінфіну на їх отримання надіслано Представництву Європейського Союзу в Україні 26.04.2021.

Перевиконанню доходів загального фонду сприяло збільшення суми надміру сплачених до державного бюджету податків, зборів та інших платежів з початку 2021 року на 4,0 млрд грн, або 25,2 відс., – до 19,9 млрд гривень.

Податковий борг платників податків перед державним бюджетом (без урахування митних платежів), за даними ДПС, з початку року скоротився на 0,1 млрд грн, або 0,1 відс., – до 82,1 млрд гривень. Водночас у січні – вересні списано 5,3 млрд грн податкового боргу, що на 0,7 млрд грн, або 16,2 відс., більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Сума наявних розстрочених і відстрочених грошових зобов'язань (податкового боргу) на 1 жовтня 2021 року становила 1,6 млрд гривень.

2.1.2. На 1 жовтня план на 2021 рік окремих доходів спеціального фонду виконано на низькому рівні, що свідчить про посилення ризику їх невиконання за підсумками року.

Так, у січні – вересні 2021 року:

- плата за ліцензії на провадження діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор і за ліцензії на випуск та проведення лотерей становила 16,1 відс. плану на рік;

- надходження від реалізації матеріальних цінностей державного резерву – 25,2 відс.;

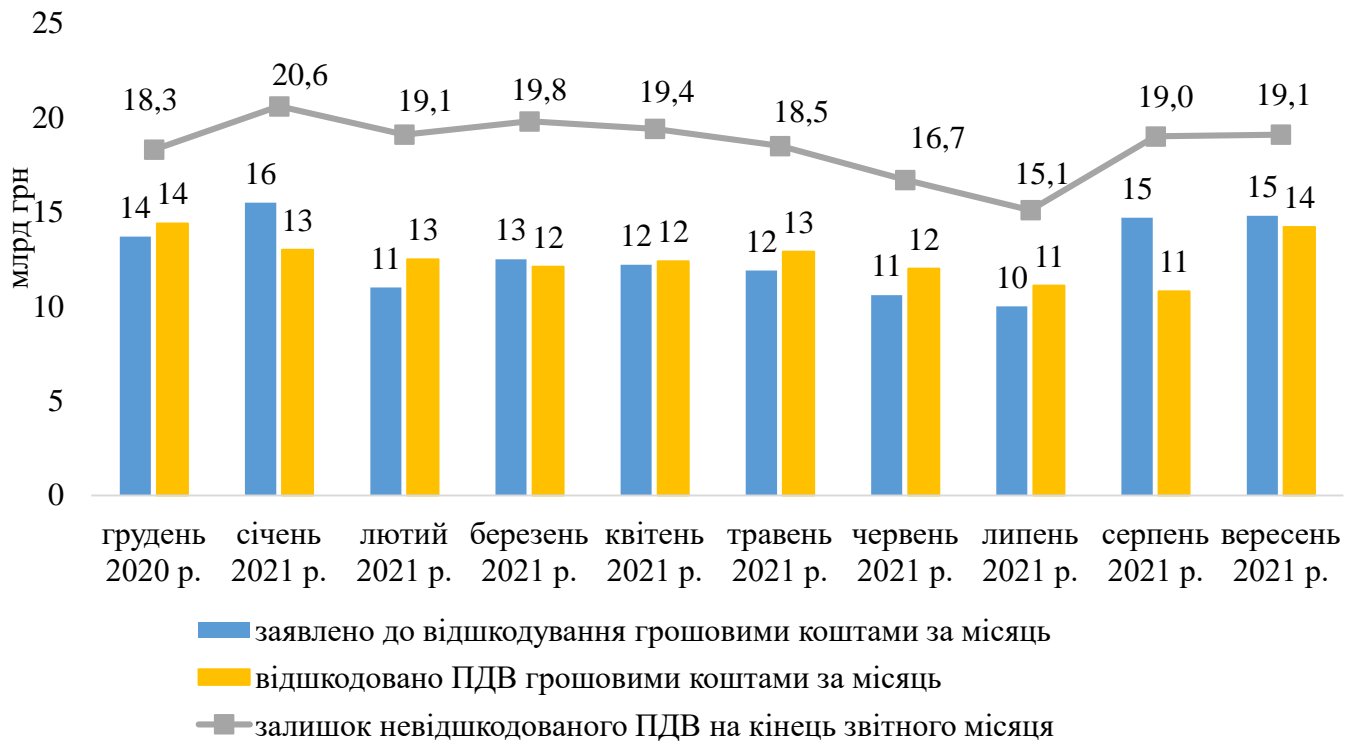
- акцизний податок із вироблених в Україні транспортних засобів (крім мотоциклів і велосипедів) – 38,3 відсотка.

2.1.3. Залишок невідшкодованого платникам ПДВ з початку 2021 року збільшився на кінець вересня на 0,8 млрд грн, або 4,6 відс., – до 19,1 млрд гривень.

Протягом січня – вересня цього року платниками ПДВ заявлено до відшкодування на поточний рахунок 113,1 млрд грн, що на 17,1 млрд грн, або 17,8 відс., більше, ніж у відповідному періоді 2020 року. Відшкодовано платникам ПДВ у січні – вересні 111,0 млрд грн, що на 6,8 млрд грн, або 6,5 відс., більше, ніж у відповідному періоді 2020 року.

Діаграма 6. У січні – вересні 2021 року залишок невідшкодованих платникам сум ПДВ збільшився

2.2. У Звіті про результати аудиту ефективності планування та результативності контролю за повнотою нарахування і своєчасністю надходження податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції (далі – Звіт) зазначено, що КМУ, Мінфіном, ДФС, ДМС не забезпечено повною мірою прийняття ефективних управлінських рішень щодо здійснення митного контролю й адміністрування податків на міжнародну торгівлю. Як наслідок, не забезпечено запобігання нелегальному імпорту і контрабанді товарів в Україну, що призвело як до втрат надходжень митних платежів до державного бюджету, так і до створення нерівних конкурентних умов в економіці країни.

У Звіті, зокрема, зазначено про незадовільний стан забезпечення митниць обладнанням, необхідним для ефективного проведення митного контролю, що призводить не тільки до збільшення часу для здійснення такого контролю, а і посилює корупційні ризики при митному оформленні товарів та ризики ввезення в Україну нелегального імпорту. Станом на 01.07.2021 на пунктах пропуску через державний кордон значна частина наявного обладнання була в неробочому стані: 9 із 10 наявних детекторів дорогоцінних металів; 8 із 16 детекторів дорогоцінних каменів; 19 із 26 скануючих систем мобільного типу і 34 із 117 стаціонарного типу; 15 із 34 вагових комплексів; 11 із 49 комплектів для виявлення контрабанди.

Встановлено, що протягом 2019 – 2020 років і першого півріччя 2021 року обсяги нелегального імпорту та контрабанди товарів в Україну не зменшувалися. Згідно з даними ДМС митні органи виявили порушень митних правил у 2019 році – на 2,2 млрд грн, у 2020 році – на 2,6 млрд грн, за перше півріччя 2021 року – на 1,5 млрд гривень.

Водночас, за розрахунками аудиторів, зважаючи на обсяги нелегального імпорту і контрабанди товарів (226 – 320 млрд грн щороку³), недонадходження до державного бюджету тільки ввізного мита за ці два роки становило 10 – 14 млрд гривень.

Митницями протягом 2019 – 2020 років і першого півріччя 2021 року розглянуто 27 140 справ про порушення митних правил, за результатами яких застосовано адміністративних стягнень – штрафів на загальну суму 934,1 млн гривень. Рівень сплати до бюджету штрафів низький – від 15,5 відс. у 2019 році до 25,2 відс. у 2020 році. Як наслідок, сума надходжень до бюджету за рахунок сплати штрафів за цей період становила 164 млн грн, або 17,6 відс. загальної суми застосованих штрафів. Неєфективність заходів із притягнення до відповідальності порушників митних правил призводить до поширення застосування схем нелегального імпорту товарів в Україну та негативно впливає на рівень доходів державного бюджету.

2.3. Доходи державного бюджету у січні – вересні цього року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, збільшилися на 159,4 млрд грн, або 20,8 відс., за рахунок насамперед зростання імпорту, цін і девальвації гривні. Доходи загального фонду збільшилися на 127,9 млрд грн, або 19,5 відс., спеціального – на 31,5 млрд грн, або 28,7 відсотка.

---

³ За результатами досліджень аналітичних центрів щодо найбільших схем з мінімізації податків в Україні, оприлюднених на конференції „Економічні пріоритети 2020 – 2021”.

Діаграма 7. Надходження окремих доходів державного бюджету в січні – вересні 2020 та 2021 років

Найбільше у січні – вересні цього року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, зросли надходження:

- ПДВ із ввезених на митну територію України товарів – на 75,4 млрд грн, або 39,9 відс., за рахунок збільшення на 31,9 відс. імпорту товарів у січні – вересні, порівняно з відповідним періодом попереднього року, і девальвації на 3,7 відс. гривні до долара США;

- податку на прибуток підприємств – на 33,9 млрд грн, або 45,9 відс., що зумовлено, зокрема, збільшенням на 76,0 відс. прибутків прибуткових підприємств за результатами діяльності у I півріччі 2021 року;

- ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування – на 28,8 млрд грн, або 33,8 відс., ПДВ без урахування відшкодованих сум – на 35,5 млрд грн, або 18,8 відс., насамперед за рахунок зростання в січні – вересні середніх цін виробників промислової продукції в межах України на 27,9 відс. і споживчих цін на 9,0 відс.;

- рентної плати за користування надрами загальнодержавного значення – на 19,8 млрд грн, або 2,1 раза, у тому числі рентної плати для видобування природного газу – на 14,8 млрд грн, або 2,3 раза, що при зменшенні обсягів

видобутку природного газу на 3,6 відс. зумовлено збільшенням у 2,5 раза митної вартості імпортного природного газу, що встановилась у процесі митного оформлення під час ввезення на територію України і яку платники рентної плати враховують при визначенні податкових зобов'язань, а також девальвацією на 3,7 відс. гривні до долара США;

- акцизного податку із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) – на 17,9 млрд грн, або 44,0 відс., зокрема, податку з:

- тютюну та тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, – на 8,8 млрд грн, або в 5,3 раза, що спричинено підвищенням із 01.01.2021 ставок акцизного податку на тютюновмісні вироби для електричного нагрівання (ТВЕН) і рідини, що використовуються в електронних сигаретах⁴;

- ввезеного пального – на 4,5 млрд грн, або 15,1 відс., за рахунок насамперед девальвації на 10,4 відс. гривні до євро;

- транспортних засобів – на 3,2 млрд грн, або 44,0 відс., що зумовлено насамперед збільшенням на 28,3 відс. їх імпорту і девальвацією на 10,4 відс. гривні до євро;

- ПДФО – на 14,2 млрд грн, або 17,0 відс., за рахунок зростання на 21,5 відс. середньомісячного розміру заробітної плати у січні – вересні порівняно з відповідним періодом попереднього року.

Водночас найбільше у січні – вересні цього року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, зменшились надходження:

- частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до державного бюджету, та дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність, – на 42,4 млрд грн, або 61,3 відс., що зумовлено насамперед відсутністю дивідендів від НАК „Нафтогаз України” у зв'язку зі збитками, отриманими за результатами фінансово-господарської діяльності у 2020 році (у попередньому році компанія перерахувала до державного бюджету 39,6 млрд грн дивідендів);

- коштів, що перераховуються НБУ відповідно до Закону України „Про Національний банк України”, – на 18,3 млрд грн, або 42,8 відсотка.

---

⁴ Закон України від 16.01.2020 № 466 „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві”.

III. Видатки державного бюджету та кредитування

3.1. Видатки державного бюджету у січні – вересні цього року становили 960,9 млрд грн, або 68,1 відс. плану на рік, у тому числі загального фонду – 827,9 млрд грн, або 92,4 відс. плану на звітний період і 68,7 відс. плану на рік, спеціального фонду – 133,0 млрд грн, або 64,8 відс. плану на рік.

Інформацію про виконання плану видатків державного бюджету в січні – вересні 2021 року за функціональною класифікацією видатків і кредитування бюджету наведено в додатку 3.

Захищені видатки, перелік яких визначено у статті 55 БКУ, становили 91,9 відс. видатків загального фонду.

Діаграма 8. Видатки державного бюджету на придбання матеріалів, капітальне будівництво, капітальний ремонт і реставрацію у січні – вересні 2016 – 2021 років

Рівень виконання в січні – вересні плану на 2021 рік видатків державного бюджету з урахуванням внесених змін на придбання предметів, матеріалів, інвентарю, обладнання, у тому числі довгострокового користування, капітальний ремонт, будівництво (придбання), реконструкцію і реставрацію, менший на 10,4 відс. пункту від середньої частки цих видатків у січні – вересні у річному обсязі цих видатків у 2016 – 2020 роках. Зазначене спричинено системними недоліками в організації проведення капітальних видатків, зокрема довготривалим розробленням, узгодженням і затвердженням розпорядниками й одержувачами коштів проектно-кошторисної документації та проведенням процедур закупівель.

Унаслідок низького рівня проведення в січні – вересні видатків на придбання предметів, матеріалів, інвентарю, обладнання, у тому числі довгострокового користування, капітальний ремонт, будівництво (придбання), реконструкцію і реставрацію 62,3 відс. запланованих на 2021 рік коштів на ці заходи мають бути використані в жовтні – грудні. Це посилює ризики невиконання у 2021 році запланованих видатків за окремими бюджетними програмами, неефективного управління коштами державного бюджету.

Зокрема, видатки за 10-ма бюджетними програмами 8-ми ГРБК на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців проведено в сумі 0,7 млрд грн, або 35,7 відс. плану на рік. Таким чином, у жовтні – грудні необхідно використати 64,3 відс. запланованих на рік коштів. При цьому в помісячному розписі асигнувань загального фонду державного бюджету на 2021 рік (за винятком надання кредитів з державного бюджету) у жовтні – грудні передбачено проведення 36 відс. таких видатків.

У січні – вересні видатки на реконструкцію і реставрацію об'єктів для створення першого в Україні акустичного концертного залу в приміщенні Львівської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені С. Крушельницької проведено в сумі 0,1 млрд грн, або 19,7 відс. плану на рік. У жовтні – грудні необхідно використати 80,3 відс. запланованих на рік коштів. У помісячному розписі асигнувань загального фонду державного бюджету на 2021 рік (за винятком надання кредитів з державного бюджету) у жовтні – грудні передбачено проведення 65,2 відс. таких видатків.

3.2. Видатків загального фонду державного бюджету проведено менше плану на 68,3 млрд грн, або 7,6 відсотка.

Меншими від плану є видатки за такими бюджетними програмами Мінфіну:

- 3511350 „Обслуговування державного боргу” – на 9,2 млрд грн, або 7,7 відс., унаслідок, зокрема, меншого, порівняно з врахованим у розрахунках показників державного бюджету на 2021 рік, обмінного курсу гривні до іноземних валют, що, за оцінкою Рахункової палати, забезпечило економію на 3,0 млрд грн;

- 3511500 „Виплати за державними деривативами” – на 157 млн грн, або 13,6 відсотка.

У помісячному розписі асигнувань загального фонду державного бюджету (крім надання кредитів із державного бюджету) передбачено виконання у січні – вересні 494-х бюджетних програм⁵ на суму 671,1 млрд гривень.

---

⁵ Без урахування видатків на міжбюджетні трансферти, обслуговування державного боргу, виплат за державними деривативами і видатків, які розподіляються між бюджетними програмами ГРБК за рішеннями КМУ за бюджетними програмами 3511030 „Резервний фонд”; 3511570 „Забезпечення окремих видатків районних державних адміністрацій, пов'язаних з ліквідацією районів”.

Для виконання цих бюджетних програм Казначейство відкрило бюджетні асигнування загального фонду державного бюджету відповідно до плану на січень – вересень.

ГРБК не розподілено 31,5 млрд грн, або 4,7 відс. відкритих Казначейством асигнувань, із них 10,5 млрд грн – за бюджетними програмами МОЗ, 7,3 млрд грн – Міноборони.

Розпорядники й одержувачі бюджетних коштів не забезпечили використання 26,1 млрд грн, або 4,1 відс. направлених відкритих асигнувань, що спричинено насамперед недоліками в організації проведення видатків, незавершенням процедур закупівель.

У результаті заплановані на січень – вересень видатки загального фонду:

- за 40 бюджетними програмами 19 ГРБК на суму 4,9 млрд грн не здійснено;
- за 21 бюджетною програмою на суму 151,6 млрд грн проведено в запланованих обсягах, із яких на фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок і підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів ПФУ – 149,1 млрд грн, виплату ФСС на випадок безробіття допомоги по безробіттю – 0,4 млрд грн, виплату застрахованим особам матеріального забезпечення за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності ФСС – 0,4 млрд грн;
- за 433 бюджетними програмами – менші плану на 52,7 млрд гривень.

Так, менші плану видатки за бюджетними програмами:

- МОЗ – на 17,1 млрд грн, або 14,4 відс., із них на:
  - реалізацію програми державних гарантій медичного обслуговування населення – на 7,9 млрд грн, або 8,5 відс., що спричинено спрямуванням коштів у межах фактичних зобов'язань;
  - забезпечення медичних заходів окремих державних програм і комплексних заходів програмного характеру – 3,5 млрд грн, або 90,9 відс., що спричинено незавершенням процедур закупівель;
  - розвиток системи екстреної медичної допомоги та модернізацію й оновлення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я – 2,3 млрд грн, або 100,0 відс., що насамперед спричинено запізнілим затвердженням МОЗ (у липні цього року) медико-технічних вимог до стаціонарних цифрових ангиографічних рентгенівських систем, які мали закупуватися за цією бюджетною програмою;
- Міноборони – на 9,3 млрд грн, або 11,1 відс., із них на:
  - закупівлю, модернізацію і ремонт озброєння, військової техніки, засобів та обладнання – на 4,2 млрд грн, або 23,6 відс., зокрема унаслідок незавершення процедур закупівель;

- забезпечення діяльності ЗСУ, підготовку кадрів і військ, медичне забезпечення особового складу, ветеранів військової служби та членів їхніх сімей, ветеранів війни – на 4,0 млрд грн, або 6,4 відс.;

- МВС – на 3,6 млрд грн, або 5,8 відс., із них на забезпечення діяльності органів і установ Нацполіції – на 1,1 млрд грн, або 4,3 відс.;

- Мінсоцполітики – на 2,0 млрд грн, або 0,8 відс., із них на виплату деяких видів допомоги, компенсацій, грошового забезпечення й оплату послуг окремим категоріям населення – на 0,4 млрд грн, або 1,0 відс., оскільки фактична потреба за цими виплатами менша, ніж планувалося.

Крім того, видатки за 7-ма з 27-х бюджетних програм на надання трансфертів із загального фонду державного бюджету місцевим бюджетам менші плану на 0,8 млрд грн, або 0,8 відсотка.

3.3. КМУ в січні – вересні прийнято 15 рішень про виділення з резервного фонду 404,1 млн грн, або 26,9 відс. затвердженого у Законі обсягу фонду.

На виконання цих рішень Мінфіном відкрито десять бюджетних програм п'ятьом ГРБК. Казначейство відкрило ГРБК асигнувань на суму 365,1 млн грн, або 100 відс. плану на січень – вересень.

За п'ятьма бюджетними програмами МВС і МЗС видатки на 81,1 млн грн, або 64,3 відс., менші плану на звітний період. Зокрема, за чотирма бюджетними програмами МВС – на 81,1 млн грн, або 64,1 відс., що спричинено незавершенням закупівель ДСНС, передусім на виконання заходів, пов'язаних з відновленням авіаційної техніки, яка використовується під час виконання завдань цивільного захисту й оснащення мобільного госпіталю ДСНС для надання медичної допомоги пацієнтам із COVID-19.

За п'ятьма бюджетними програмами видатки ГРБК у сумі 138 млн грн проведено в запланованому обсязі, з них 106,5 млн грн – для надання одноразової грошової допомоги членам сімей осіб, які загинули (померли) під час участі в антитерористичній операції, та особам, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час участі в зазначеній операції.

3.4. У січні – вересні ГРБК за бюджетними програмами на здійснення заходів, пов'язаних з вакцинацією населення і запобіганням поширенню на території України COVID-19 та боротьбою з його наслідками, проведено видатків на 1,6 млрд грн, або 8,7 відс., менше плану на звітний період.

У Законі на здійснення заходів, пов'язаних з вакцинацією населення і запобіганням поширенню на території України COVID-19 та боротьбою з його наслідками, визначено:

- видатки в загальному і спеціальному фондах державного бюджету за бюджетними програмами, зокрема:

Мінфіну 3511380 „Заходи, пов’язані з боротьбою з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками” – 4,4 млрд грн, із них загального фонду – 3 млрд грн;

МОЗ 2301270 „Проведення вакцинації населення від гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2” – 2,6 млрд грн;

- джерела для здійснення заходів, пов’язаних з вакцинацією населення і запобіганням поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19 та боротьбою з її наслідками, збільшення заробітної плати працівникам медичних закладів – зокрема, залишки коштів спеціального фонду (пункт 24 статті 14 Закону).

КМУ ухвалив у січні – вересні рішення про:

- розподіл коштів за бюджетною програмою 3511380 між чотирма ГРБК на суму 4,1 млрд грн, або 93,2 відс. затвердженого у Законі обсягу видатків за цією бюджетною програмою, зокрема найбільше Мінсоцполітики для надання ПФУ допомоги застрахованим особам на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню гострої респіраторною хвороби COVID-19, – 1,4 млрд грн;

- розподіл залишків коштів спеціального фонду – на 6,1 млрд грн;

- перерозподіл видатків між бюджетними програми ГРБК для спрямування на: проведення вакцинації населення від COVID-19 – на 6,5 млрд грн;

субвенцію місцевим бюджетам для закупівлі кисневих концентраторів – на 0,7 млрд гривень.

Відповідно до цих рішень КМУ в помісячному розписі державного бюджету на січень – вересень передбачено видатки на здійснення заходів, пов’язаних з вакцинацією населення і запобіганням поширенню на території України COVID-19 та боротьбою з його наслідками, п’ятьом ГРБК за 16-ма бюджетними програмами на суму 18,4 млрд гривень.

При цьому за 6-ма бюджетними програмами на суму 3,2 млрд грн видатки проведено відповідно до плану на січень – вересень, за 10-ма бюджетними програмами видатки менші плану, зокрема за бюджетними програмами МОЗ:

- 2308060 „Реалізація програми державних гарантій медичного обслуговування населення” для оплати медичних послуг з вакцинації населення від гострої респіраторної хвороби COVID-19 – на 0,8 млрд грн, або 74,1 відс.;

- 2301270 „Проведення вакцинації населення від гострої респіраторної хвороби COVID-19” – на 0,6 млрд грн, або 6,2 відсотка.

3.5. КМУ, Мінінфраструктури й Укравтодором не забезпечено належного використання наявних ресурсів державного дорожнього фонду. У результаті збільшилися ризики невиконання запланованих на 2021 рік заходів із розвитку автомобільних доріг і забезпечення безпеки дорожнього руху.

У січні – вересні до державного дорожнього фонду, утвореного відповідно до статті 24² БКУ, надійшло 93,3 млрд грн, або 96,5 відс. плану на рік.

Крім того, КМУ:

- погодив пропозицію Укравтодору щодо використання 9,3 млрд грн залишку станом на 01.01.2021 коштів державного дорожнього фонду на розвиток мережі й утримання автомобільних доріг загального користування державного значення і субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту й утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах (постанова КМУ від 14.04.2021 № 406, розпорядження КМУ від 14.04.2021 № 356-р);

- встановив у спеціальному фонді державного бюджету бюджетні призначення на 2021 рік у сумі 2,4 млрд грн за новою бюджетною програмою, відкритою для Державного агентства інфраструктурних проєктів (постанова КМУ від 12.07.2021 № 706), для фінансового забезпечення заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху відповідно до державних програм;

- ухвалив низку рішень для здійснення Укравтодором запозичень під державні гарантії на загальну суму 29 млрд грн для фінансування об'єктів будівництва, реконструкції, капітального та поточного середнього ремонту автомобільних доріг загального користування державного значення.

За рахунок цих джерел проведено видатків і надано кредитів у сумі 84,1 млрд грн, або 77,1 відс. плану на рік.

Зокрема, видатки за бюджетними програмами Мінінфраструктури:

- 3101270 на оновлення рухомого складу для перевезення пасажирів і модернізацію залізничної інфраструктури для розвитку пасажирських перевезень проведено в сумі 912,6 млн грн, або 22,7 відс. плану на рік. За інформацією, оприлюдненою на вебпорталі ProZorro, одержувачем бюджетних коштів АТ „Укрзалізниця” за результатами переговорної процедури 25.06.2021 укладено договір на суму 3 млрд грн з ПАТ „Крюківський вагонобудівний завод” на придбання залізничних вагонів, у якому передбачено попередню оплату в

розмірі 30 відс. вартості товару і здійснення остаточних розрахунків за кожну поставлену партію товару;

- 3107280 на фінансове забезпечення заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху відповідно до державних програм проведено в сумі 14,3 млн грн, або 0,6 відс. плану на рік, що спричинено незавершенням підрядниками робіт, зокрема з влаштування автоматичних пунктів (майданчиків) для габаритно-вагового контролю (комплексів зважування у русі) на автомобільних дорогах державного значення. Аналіз договорів на виконання таких робіт, оприлюднених на вебпорталі ProZorro, засвідчив: розрахунки з підрядниками мають здійснюватися за фактично виконані роботи.

Надано кредитів і проведено видатків за бюджетними програмами Укравтодору:

- 3111600 на розвиток автомагістралей і реформу дорожнього сектору – на суму 3,2 млрд грн, або 70,5 відс. плану на рік;

- 3111610 на розбудову прикордонної дорожньої інфраструктури на українсько-польському кордоні – 0,1 млрд грн, або 46,9 відс. плану на рік.

За бюджетною програмою 3111620 на розбудову прикордонної дорожньої інфраструктури на українсько-угорському державному кордоні видатки не здійснювалися. В інформації про стан розроблення і реалізації державного інвестиційного проєкту „Розвиток автомобільних доріг на підходах до контрольних-пропускних пунктів на українсько-угорському кордоні”, оприлюдненій на офіційній вебсторінці Укравтодору, це пояснено необхідністю погодження угорською стороною документів, необхідних для початку проведення процедур закупівель.

3.6. КМУ і Міндовкілля не забезпечили належного використання наявних ресурсів державних фондів, утворених відповідно до статей 24³ і 24⁴ БКУ. Як наслідок, видатків на будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт об'єктів інфраструктури для поводження з радіоактивними відходами, гідротехнічних споруд, протипаводкових дамб і підтримання санітарного стану річок проведено на 689,3 млн грн, або 78,5 відс., менше плану на січень – вересень. Збільшилися ризики невиконання у 2021 році заходів із вирішення нагальних екологічних проблем.

До Державного фонду поводження з радіоактивними відходами, утвореного відповідно до статті 24³ БКУ, надійшло 781,6 млн грн, або 102,1 відс. плану на січень – вересень. За рахунок коштів фонду за бюджетною програмою Міндовкілля для Державного агентства України з управління зоною відчуження 2708090 на виконання робіт у сфері поводження з радіоактивними відходами неядерного

циклу, будівництво комплексу „Вектор” і експлуатацію його об’єктів видатки на 584,2 млн грн, або 76,3 відс., менші плану на звітний період.

До державного фонду розвитку водного господарства, утвореного відповідно до статті 24⁴ БКУ, надійшло 114,4 млн грн, або 102,1 відс. плану на січень – вересень. За рахунок цього джерела видатки за двома бюджетними програмами Міндовкілля для Держводагентства 2707050 „Експлуатація державного водогосподарського комплексу та управління водними ресурсами” і 2707070 „Захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, в тому числі в басейні р. Тиса у Закарпатській області” не проводилися. Видатки на першочергове забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням на 20,7 млн грн, або 75 відс., менші плану на звітний період.

У звіті про результати проведеного у 2021 році Рахунковою палатою аудиту ефективності виконання заходів Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року зазначено про неодноразове перенесення термінів виконання робіт з будівництва захисних дамб, берегоукріплень, розчищення русел річок і водойм, зокрема через неналежне фінансове забезпечення виконання заходів програми та зволікання Держводагентства із затвердженням планів заходів.

Як наслідок, вартість будівництва і кількість об’єктів незавершеного будівництва зростали, заплановані протипаводкові заходи не виконувалися, видатки держави на ліквідацію наслідків паводків збільшувалися. На початок цього року за напрямом „Захист сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод” налічувалося 199 об’єктів незавершеного будівництва загальною кошторисною вартістю 769,6 млн грн, за напрямом „Комплексний протипаводковий захист у басейні р. Тиси у Закарпатській області” – 148 об’єктів загальною кошторисною вартістю 1,4 млрд гривень.

Зростає кількість аварій на зрошувальних мережах, водогосподарські організації не забезпечені дощувальною технікою, насосні станції зношені на 84 відсотки. У результаті лише 29 відс. зрошувальних земель забезпечено поливом.

3.7. КМУ й окремі ГРБК не забезпечили використання наявних залишків коштів, джерелом формування яких були надходження за програмами допомоги від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ. Як наслідок, збільшилися ризики невиконання у 2021 році заходів, передбачених у програмах розвитку регіонів, енергетики, транспорту, навколишнього природного середовища.

За рахунок залишків коштів, джерелом формування яких були надходження за програмами допомоги від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних

організацій, донорських установ, у помісячному розписі державного бюджету на січень – вересень передбачено видатки за бюджетними програмами шести ГРБК у сумі 778,4 млн гривень.

У звітному періоді не розпочато проведення видатків за бюджетними програмами:

- 1201020 Мінекономіки на виконання зобов'язань України за участь у програмі ЄС „Конкурентоспроможність підприємств малого та середнього бізнесу (COSME)” – у сумі 24,7 млн грн;

- 3506090 Мінфіну на реалізацію заходів, передбачених Угодою про фінансування програми „Підтримка секторальної політики управління кордоном в Україні”, – у сумі 5 млн грн;

- 3101230 Мінінфраструктури на впровадження транспортної стратегії України – у сумі 3,3 млн грн;

- 2701500 Міндовкілля на реалізацію пріоритетів розвитку сфери охорони навколишнього природного середовища – у сумі 0,5 млн грн, що спричинено зволіканням КМУ із розподілом коштів за напрямками (заходами) за цією бюджетною програмою. Відповідно до розпорядження КМУ від 28.10.2021 № 1351-р на придбання протипожежної техніки з обладнанням і систем спостереження для запобігання виникненню лісових пожеж на території державних лісгосподарських підприємств передбачено спрямувати 0,3 млн гривень.

Видатки за бюджетною програмою 2751270 Мінрегіону на підтримку регіональної політики України на 729,4 млн грн, або 98 відс., менші плану на січень – вересень. Мінрегіон наказом від 26.05.2021 № 128 затвердив Пропозиції щодо розподілу у 2021 році бюджетних коштів за проектами регіонального розвитку, які можуть реалізовуватися за рахунок коштів, отриманих від Європейського Союзу у рамках виконання Угоди про фінансування Програми підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України, що пройшли конкурсний відбір у 2017 – 2018 роках, однак кошти на реалізацію цих 28-ми проектів відповідальним виконавцям не перерахував.

Рахункова палата у звітах про результати проведених заходів зовнішнього фінансового контролю (аудиту) неодноразово зазначала про причини невикористання коштів допомоги ЄС, зокрема, затримки при відборі проектів, неналежну підготовку ГРБК проектної документації та її уточнення, зволікання із затвердженням планів заходів.

3.8. КМУ, Мінфін і деякі ГРБК не забезпечили належного проведення видатків і надання кредитів на впровадження інвестиційних проектів. У результаті реалізацію проектів, зокрема з будівництва соціальних об'єктів і об'єктів інфраструктури, відтерміновано.

3.8.1. КМУ і деякі ГРБК не забезпечили початку проведення видатків у сумі 32,6 млн грн за трьома із тридцяти шести бюджетних програм з реалізації державних інвестиційних проєктів, за двадцятьма чотирма бюджетними програмами видатки на 1,1 млрд грн, або 55,4 відс., менші плану на січень – вересень. У результаті за окремими проєктами переносяться строки виконання робіт, посилюються ризики збільшення кошторисної вартості об'єктів будівництва.

Не розпочато проведення видатків на суму 31,2 млн грн на реалізацію двох державних інвестиційних проєктів за бюджетними програмами 2707800 і 2708820 Міндовкілля.

Зокрема, не здійснювалися заплановані видатки на реалізацію державного проєкту з реконструкції гідротехнічних споруд захисних масивів дніпровських водосховищ. За інформацією, оприлюдненою на вебсайті Мінекономіки, функції замовника будівництва об'єктів зі зрошення за бюджетними програмами ГРБК Держводагентства, підпорядкованого Міндовкіллю, передано до новоствореного Державного агентства з питань меліорації та рибного господарства України, підпорядкованого Мінагрополітики.

У звіті за результатами проведеного Рахунковою палатою аудиту ефективності виконання заходів Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року зазначено про ризики невиконання державного інвестиційного проєкту „Реконструкція гідротехнічних споруд захисних масивів дніпровських водосховищ”. Проєкт впроваджується з недотриманням затвердженого графіка, вартість закупівлі обладнання та будівельних робіт для насосних, компресорних станцій і дамб зростає. Зазначене посилює ризики подальшого здорожчання проєкту і відтермінування введення в експлуатацію основних засобів.

Рахункова палата у звітах про результати проведених заходів зовнішнього фінансового контролю (аудиту) неодноразово зазначала про системні недоліки при реалізації таких проєктів, зокрема затримки з укладанням субкредитних договорів, внесенням змін до фінансових угод, контрактів і проєктної документації; зволікання із відбором проєктів і підрядних організацій; порушення вимог кредиторів при організації і проведенні процедур закупівель.

3.8.2. Мінфін і окремі ГРБК не забезпечили належної вибірки коштів на реалізацію інвестиційних проєктів, які впроваджуються за рахунок кредитів (позик), що залучаються державою до спеціального фонду бюджету від іноземних держав, іноземних фінансових установ та міжнародних фінансових організацій. Як наслідок, збільшилися ризики невиконання у 2021 році бюджетних програм з оновлення інфраструктури, розвитку сільського господарства, покращення надання соціальних і медичних послуг.

За сімома бюджетними програмами ГРБК із тридцяти трьох не розпочато запланованого на січень – вересень проведення видатків і надання кредитів на суму 1,1 млрд грн, зокрема:

- 2301400 МОЗ на забезпечення медичних заходів окремих державних програм і комплексних заходів програмного характеру – на суму 553,5 млн грн;

- 1002150 МВС на створення системи охорони морських кордонів – на суму 371,3 млн грн;

- 2751640 Мінрегіону на розвиток муніципальної інфраструктури – на суму 150 млн гривень.

За двадцятьма шістьма бюджетними програмами ГРБК проведено видатків і надано кредитів на 10 млрд грн, або 48,8 відс., менше плану на січень – вересень, зокрема:

- 2301610 і 2311600 МОЗ на впровадження проєкту „Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей” – на 2,7 млрд грн, або 91,6 відс.;

- 1001220 МВС на створення авіаційної системи безпеки та цивільного захисту – на 2,1 млрд грн, або 55,9 відс.;

- 3511620 Мінфіну на фінансування проєктів розвитку за рахунок коштів, залучених державою, – на 1,2 млрд грн, або 82,7 відс.;

- 3501620, 3501630, 3501640, 3501670 і 3501690 Мінфіну на реалізацію проєктів з постачання електроенергії та газу, бенефіціаром яких є НЕК „Укренерго”, – на 1,1 млрд грн, або 37,7 відсотка. Бюджетні призначення, передбачені у 2021 році Мінфіну на реалізацію цих проєктів, КМУ розпорядженням від 22.09.2021 № 1142-р передав до Міненерго.

3.9. Кредиторська заборгованість розпорядників і одержувачів коштів державного бюджету за видатками у січні – вересні зросла на 44,4 відс. – до 5,1 млрд грн, із яких 27,0 відс. – прострошена. Водночас при зменшенні дебіторської заборгованості прострошена збільшилася на 27,9 відсотка.

Кредиторська заборгованість за видатками зросла на 1,6 млрд грн, найбільше за бюджетними програмами Міноборони – на 0,6 млн грн, або у 2,5 раза, Мінагрополітики – на 0,2 млрд грн, або в 1,8 раза, МВС – на 0,1 млрд грн, або у 2,5 раза.

Дебіторська заборгованість за видатками скоротилася на 2,9 відс. – до 44,1 млрд гривень. Найбільший обсяг заборгованості за бюджетними програмами Міноборони – 18,4 млн грн, МОЗ – 7,6 млрд грн, Мінстратегу – 2,7 млрд гривень. Крім того, прострошена заборгованість за деякими бюджетними програмами Міноборони зросла на 1,4 млрд грн, або в 1,7 раза, зокрема за видатками на закупівлю, модернізацію і ремонт озброєння, військової

техніки, засобів, обладнання й утилізацію боєприпасів, рідинних компонентів ракетного палива, озброєння, військової техніки й іншого військового майна.

3.10. У січні – вересні 149,1 млрд грн, або 15,5 відс. усіх видатків державного бюджету, спрямовано ПФУ.

У січні – вересні Казначейством надано за рахунок коштів ЄКР на покриття тимчасових касових розривів ПФУ для виплати пенсій і допомоги 130,8 млрд грн позик.

Обсяг непогашених позик, які мають бути повернені до кінця бюджетного року, наданих ПФУ з ЄКР, зріс у звітному періоді на 13,2 млрд гривень.

Загалом з урахуванням наданих із 2007 року з ЄКР позик станом на 01.10.2021 не повернено 75,3 млрд гривень.

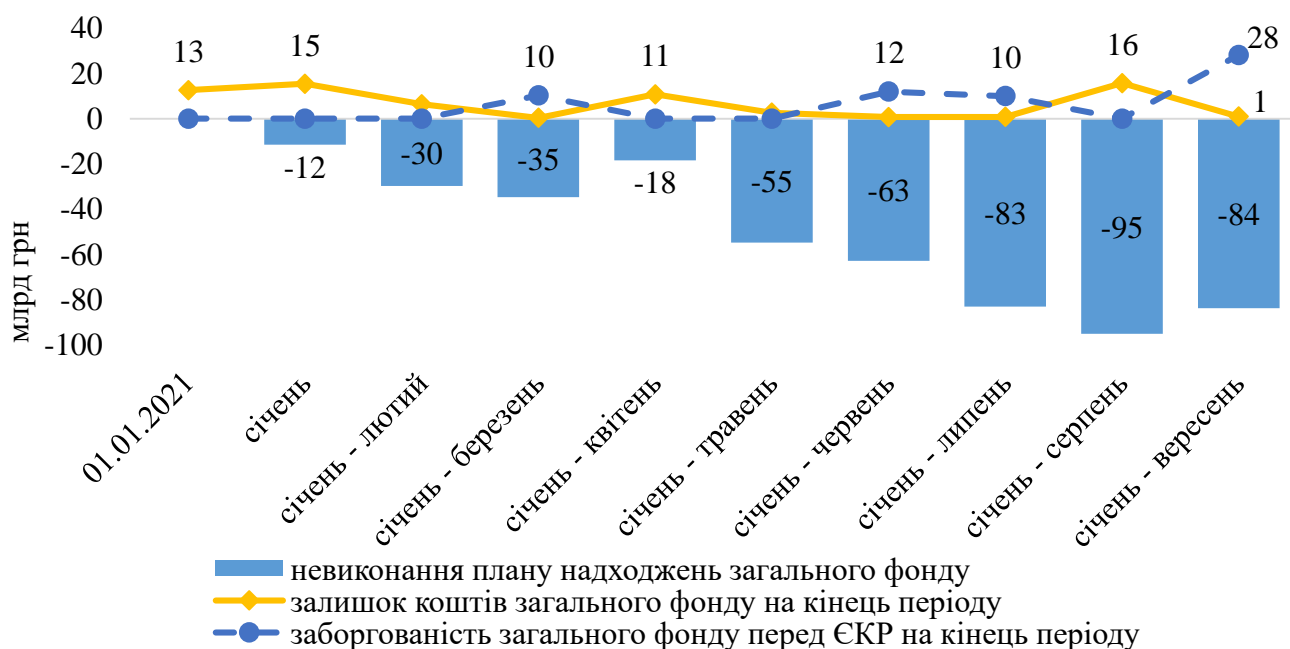
IV. Фінансування державного бюджету та борг

4.1. План надходжень загального фонду на січень – вересень цього року унаслідок недоотримання запланованих коштів від державних запозичень і приватизації державного майна не виконано, що спричинило заборгованість перед ЄКР і звужує можливості для своєчасного та повного здійснення запланованих видатків.

Надходження загального фонду державного бюджету у січні – вересні цього року становили 1 трлн 151,7 млрд грн, що на 83,8 млрд грн, або 6,8 відс., менше плану на звітний період. При цьому менше плану отримано коштів від державних запозичень і приватизації державного майна на 112,9 млрд грн, натомість більше плану надійшло доходів і коштів від повернення кредитів – на 29,1 млрд гривень. Невиконання плану надходжень загального фонду державного бюджету в січні – вересні зросло, порівняно з невиконанням у першому півріччі, – 62,9 млрд грн, у першому кварталі – 34,7 млрд гривень.

За цих умов для здійснення витрат загального фонду в березні, червні, липні та вересні використовувались кошти ЄКР, з лютого (крім серпня) – кошти залишку на початок року. У результаті заборгованість загального фонду державного бюджету за отриманими з ЄКР коштами на 01.10.2021 становила 28,2 млрд грн, обсяг коштів загального фонду державного бюджету, що обліковуються на рахунках Казначейства, з початку року зменшився на 11,8 млрд грн, або 93,1 відс., – до 870 млн гривень.

Діаграма 9. У січні – вересні 2021 року внаслідок невиконання плану надходжень загального фонду для здійснення витрат залучались кошти ЄКР і залишку на початок року (кумулятивно)

4.2. Дефіцит державного бюджету в січні – вересні 2021 року на 85,2 відс. менший плану на рік, що спричинено передусім невиконанням плану видатків. Фінансування державного бюджету, зокрема погашення державного боргу і покриття дефіциту, здійснювалося здебільшого за рахунок державних запозичень.

Виконання державного бюджету в частині фінансування наведено в додатку 4.

Державний бюджет у січні – вересні 2021 року виконано з дефіцитом у сумі 39,8 млрд грн, або 14,8 відс. плану на рік. Загальний фонд виконано з дефіцитом у сумі 40,6 млрд грн, що на 71,2 відс. менше плану на звітний період (141,1 млрд гривень). Це спричинено невиконанням плану видатків і надання кредитів на 71,4 млрд грн при перевиконанні плану доходів і повернення кредитів на 29,1 млрд гривень.

Унаслідок здійснення видатків і надання кредитів у меншому обсязі, ніж отримано доходів і коштів від повернення кредитів, спеціальний фонд державного бюджету виконано з профіцитом у сумі 814 млн грн при запланованому на рік дефіциті 47,3 млрд гривень.

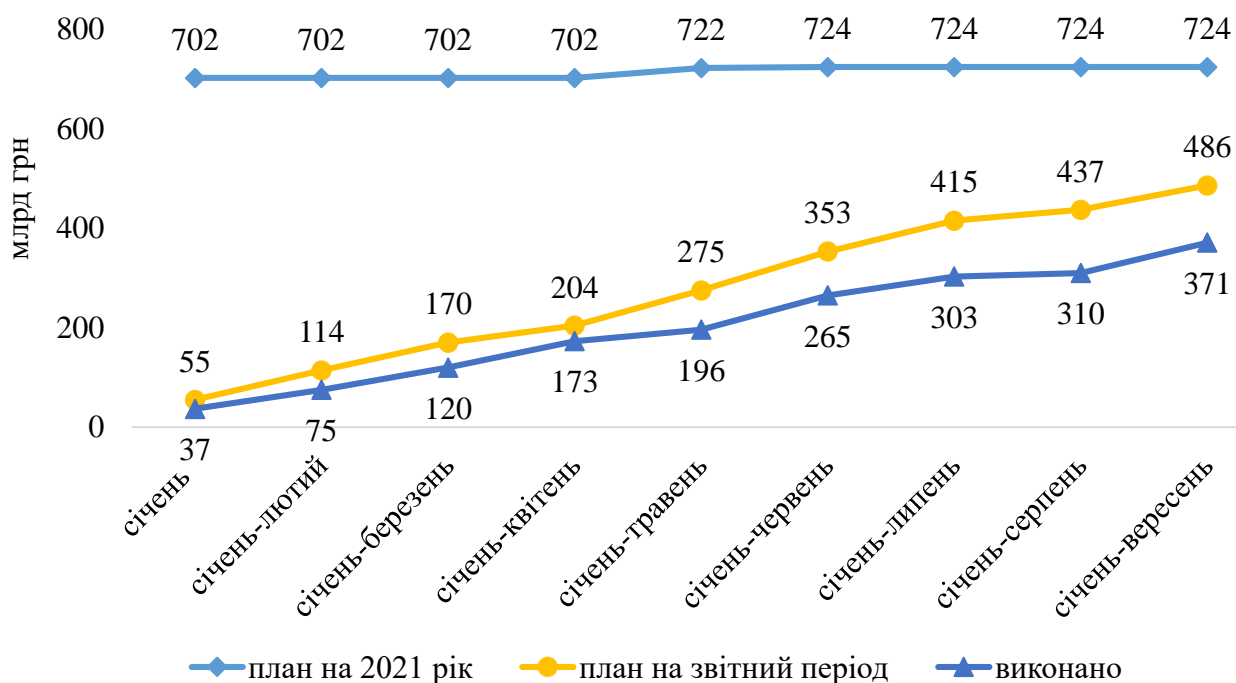
4.3. КМУ і Мінфін не забезпечили виконання плану надходжень державних запозичень, що стало основною причиною невиконання більше ніж на чверть плану на січень – вересень цього року фінансування державного бюджету з усіх джерел. Суттєвими є ризики недоотримання у визначених у Законі обсягах державних запозичень і неповного здійснення запланованих видатків та надання кредитів.

Надходження для фінансування державного бюджету становили 405,1 млрд грн, що на 155,9 млрд грн, або 27,8 відс., менше плану на звітний період. План на січень – вересень не виконано за надходженнями від державних запозичень – на 114,9 млрд грн, або 23,7 відс., залучення коштів ЄКР – на 13,7 млрд грн, або 32,6 відс., приватизації державного майна – на 9,4 млрд грн, або 81,9 відсотка. Планувалося використати у звітному періоді частину залишку коштів на початок року для фінансування спеціального фонду в сумі 20,0 млрд грн, однак такі кошти не залучались, натомість для фінансування загального фонду залучено частину залишку коштів на початок року цього фонду в сумі 9,2 млрд грн, що планом не передбачалося.

Надходження від продажу/пред'явлення цінних паперів, отримані до спеціального фонду відповідно до пункту 5 статті 12 Закону, становили 4,1 млрд грн, або удвічі більші плану на січень – вересень і загалом плану на рік унаслідок дострокового погашення ФГВФО векселів, що видані ним в обмін на ОВДП.

Надходження від державних запозичень становили 370,7 млрд грн, або 91,5 відс. загального обсягу фінансування державного бюджету в частині надходжень. Ці надходження менші на 114,9 млрд грн, або 23,7 відс., плану на звітний період і на 352,8 млрд грн, або 48,8 відс., плану на рік. Для виконання плану на рік необхідно у жовтні – грудні отримати стільки ж коштів, скільки отримано у січні – вересні.

Діаграма 10. У січні – вересні 2021 року надходження державних запозичень менші плану на звітний період (кумулятивно)

Порівняно з відповідним періодом попереднього року, державні запозичення зменшилися на 41,9 млрд грн, або 10,2 відс., у результаті знизилася частка державних запозичень у загальній сумі надходжень державного бюджету з 34,8 до 27,8 відсотка.

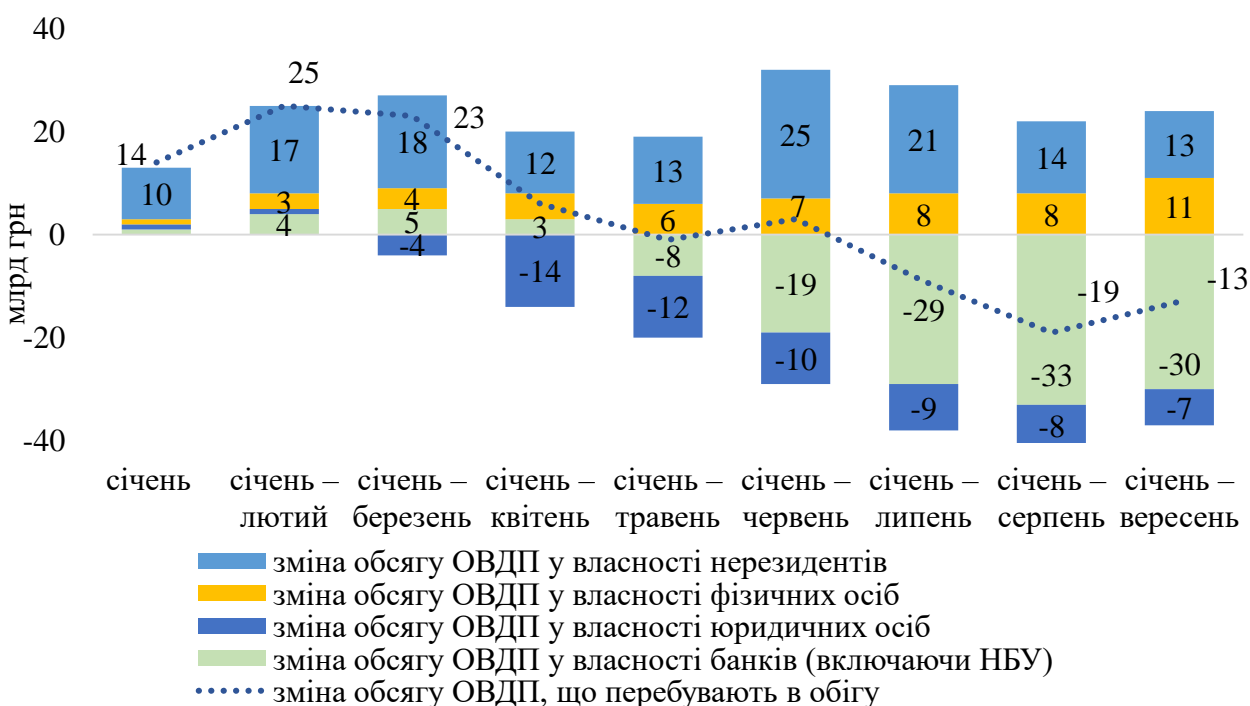
4.3.1. Найбільше коштів від державних запозичень отримано на внутрішньому ринку – 70,8 відс. загального обсягу державних запозичень. При цьому такі надходження менші на 17,2 відс. плану на звітний період і на 49,4 відс. плану на рік.

Від розміщення ОВДП у січні – вересні 2021 року надійшло 262,6 млрд грн, що на 54,5 млрд грн менше плану на звітний період. Зокрема, відповідно до

статті 31 Закону і постанови КМУ від 29.03.2021 № 268⁶ у червні випущено ОВДП у сумі 1,8 млрд грн для обміну на акції додаткової емісії приватного акціонерного товариства „Експортно-кредитне агентство”.

З початку року обсяг ОВДП, що перебувають в обігу, унаслідок перевищення суми витрат на погашення державного внутрішнього боргу над сумою запозичень зменшився на 12,7 млрд грн, або 1,3 відс., – до 978,9 млрд гривень. При цьому найбільше зменшився обсяг ОВДП у власності банків (включаючи НБУ) – на 29,6 млрд грн, або 3,5 відс. (до 809,4 млрд грн), і найбільше зріс у власності нерезидентів – на 12,9 млрд грн, або 15,3 відс. (до 97,3 млрд гривень). У результаті в загальному обсязі ОВДП, що перебувають в обігу, частка ОВДП у власності нерезидентів збільшилася з 8,5 до 9,9 відсотка. Упродовж січня – вересня цього року стабільно зростали обсяг ОВДП у власності фізичних осіб і частка ОВДП у їх власності, яка збільшилась на 1,1 відс. пункту, однак залишається незначною – 2,2 відс. обсягу ОВДП, що перебувають в обігу, і не може забезпечити потреби державного бюджету в надходженнях від внутрішніх запозичень.

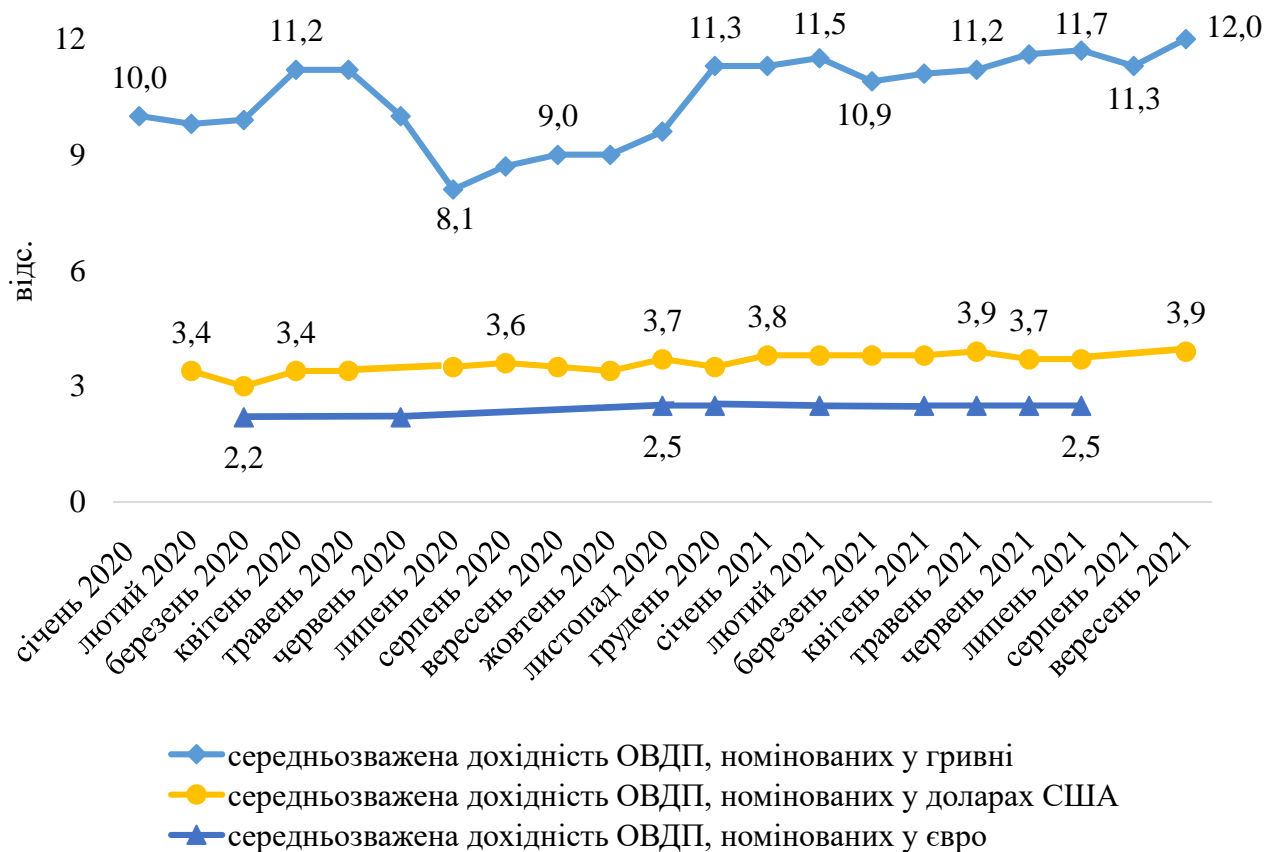
Діаграма 11. У січні – вересні 2021 року обсяг ОВДП, що перебувають в обігу, зменшився за рахунок їх зменшення у власності, насамперед банків (на кінець місяця, наростаючим підсумком)

⁶ „Про збільшення статутного капіталу приватного акціонерного товариства „Експортно-кредитне агентство” про здійснення випуску облігацій внутрішньої державної позики на суму 1,8 млрд грн із строком обігу до 15 років і відсотковою ставкою доходу до 9,3 відсотка річних в обмін на акції додаткової емісії приватного акціонерного товариства „Експортно-кредитне агентство”.

У січні – вересні цього року, порівняно з відповідним періодом 2020 року, зросла середньозважена дохідність ОВДП, номінованих у гривні, – з 9,9 до 11,4 відс., доларах США – з 3,3 до 3,8 відс. і євро – з 2,2 до 2,5 відсотка. При цьому Мінфін у звітному періоді (за винятком травня і серпня) розміщував довгострокові гривневі ОВДП, середньозважена дохідність яких становила 12,8 відс., зокрема у вересні – 13,0 відсотка. Зазначене збільшить видатки на обслуговування державного внутрішнього боргу в наступних бюджетних періодах.

Діаграма 12. Середньозважена дохідність розміщених на первинному ринку ОВДП у 2020 році та січні – вересні 2021 року

4.3.2. Державні зовнішні запозичення менші на 35,8 відс. плану на звітний період і на 47,1 відс. плану на рік.

Від зовнішніх кредиторів до державного бюджету в січні – вересні цього року отримано 108,2 млрд грн, що менше на 60,4 млрд грн плану на звітний період і на 78,0 млрд грн надходжень у відповідному періоді попереднього року.

До загального фонду для фінансування державного бюджету надійшло 98,2 млрд грн, або 66,8 відс. плану на січень – вересень і 54,6 відс. плану на рік, зокрема:

- 48,2 млрд грн – кошти від публічного розміщення довгострокових ОЗДП⁷;
- 37,9 млрд грн – кошти МВФ від розподілу спеціальних прав запозичення⁸;
- 11,9 млрд грн – кошти позик МБРР на проєкти „Перша позика на політику розвитку у сфері економічного відновлення”, „Друге додаткове фінансування, спрямоване на подолання наслідків пандемії COVID-19”, „Модернізація системи соціальної підтримки населення України”, „Додаткове фінансування Проєкту „Поліпшення охорони здоров’я на службі у людей” і „Додаткове фінансування для проєкту „Модернізація системи соціальної підтримки населення України”.

Стан залучення до спеціального фонду коштів кредитів (позик) від зовнішніх кредиторів для реалізації інвестиційних проєктів у звітному періоді, порівняно із січнем – вереснем попереднього року, поліпшився, однак залишаються системні недоліки у плануванні та використанні зазначених коштів і діяльності виконавців проєктів. Про це свідчать здійснені перерозподіли⁹ між кредитами (позиками) і витратами за відповідними бюджетними програмами для реалізації спільних з міжнародними фінансовими організаціями інвестиційних проєктів. До спеціального фонду для реалізації інвестиційних проєктів отримано 10,0 млрд грн, або 46,2 відс. плану на звітний період і 40,6 відс. плану на рік (у січні – вересні попереднього року – 35,1 і 28,9 відс. відповідно). Найбільше залучено коштів цих позик у серпні – вересні – 3,9 млрд грн, або 38,6 відс. загального обсягу надходжень за звітний період.

Водночас суттєвими є ризики недоотримання державних зовнішніх запозичень у визначених у Законі обсягах, що залежатиме насамперед від

---

⁷ Накази Мінфіну від 26.04.2021 № 236 „Про визначення умов випуску довгострокових облігацій зовнішніх державних позик 2021 року” і від 22.07.2021 № 412 „Про визначення умов додаткового випуску довгострокових облігацій зовнішніх державних позик 2021 року”, відповідно до яких здійснено державні зовнішні запозичення шляхом публічного розміщення довгострокових ОЗДП 2021 загальним номінальним обсягом 1,75 млрд дол. США, кінцевою датою погашення 21.05.2029, доходом за ставкою 6,876 відс. річних.

⁸ Рада керуючих МВФ 02.08.2021 ухвалила розподіл між країнами спеціальних прав запозичення (СПЗ) для допомоги у відновленні світової економіки, яка постраждала внаслідок пандемії COVID-19, на суму 650 млрд дол. США. Україна отримала 1,9 млрд СПЗ, зокрема 1,0 млрд СПЗ зараховано до державного бюджету.

⁹ Розпорядження КМУ від 16.06.2021 № 624-р „Про перерозподіл обсягів надання кредитів з державного бюджету, передбачених Міністерству розвитку громад та територій на 2021 рік для реалізації спільних з міжнародними фінансовими організаціями інвестиційних проєктів”, від 07.07.2021 № 748-р „Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету і надання кредитів з державного бюджету, передбачених у 2021 році для реалізації інвестиційних проєктів за рахунок кредитів (позик), залучених державою від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій”, від 12.07.2021 № 755-р „Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету і надання кредитів з державного бюджету, передбачених у 2021 році для реалізації спільних з міжнародними фінансовими організаціями інвестиційних проєктів”.

отримання коштів другого траншу від МВФ¹⁰, кон'юнктури міжнародного ринку капіталу, стану підготовки і реалізації інвестиційних проєктів.

4.3.3. Низький рівень виконання плану в січні – вересні збільшує ризики невиконання запланованих на 2021 рік надходжень від приватизації державного майна.

У Законі обсяг надходження коштів від приватизації державного майна до державного бюджету затверджено в сумі 12,0 млрд гривень. Запланований обсяг надходжень від приватизації державного майна передбачалося отримати насамперед за рахунок продажу об'єктів великої приватизації. При цьому до 01.05.2021 продаж об'єктів великої приватизації припинено відповідно до Закону України від 30.03.2020 № 540 „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)”.

Законом України від 30.03.2021 № 1365 „Про внесення змін до розділу V „Прикінцеві та перехідні положення” Закону України „Про приватизацію державного і комунального майна” відновлено проведення аукціонів з продажу об'єктів великої приватизації (крім аукціонів із зниженням стартової ціни, аукціонів за методом вивчення цінових пропозицій, а також приватизації шляхом викупу).

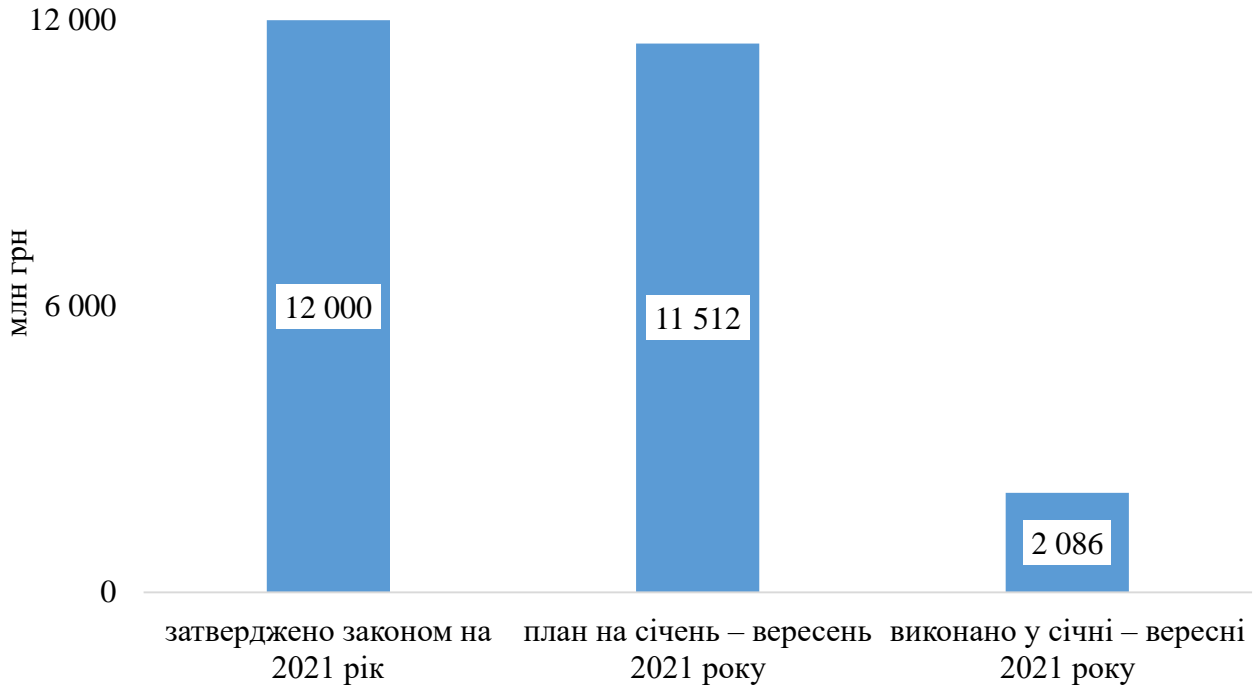
Після зняття законодавчих обмежень щодо продажу об'єктів великої приватизації КМУ прийняв розпорядження від 16.06.2021 № 662-р „Про затвердження умов продажу державного пакета акцій акціонерного товариства „Об'єднана гірничо-хімічна компанія” на аукціоні з умовами”, в якому затверджено стартову ціну – 3,7 млрд грн і доручено ФДМУ провести аукціон та встановити контроль за виконанням покупцем умов договору купівлі-продажу державного пакета акцій компанії. Однак ФДМУ скасовано приватизаційний аукціон із продажу, який мав відбутися 31 серпня цього року, й оголошено нову дату – 29 жовтня.

У січні – вересні 2021 року до державного бюджету від приватизації державного майна надійшло 2,1 млрд грн, з них до загального фонду – 1,8 млрд грн, або 15,7 відс. плану на звітний період і 15,0 відс. плану на рік, до спеціального фонду – 285 млн грн, або у 4,2 рази більше плану на звітний період і 100,0 відс. плану на рік. До спеціального фонду відповідно до пункту 8 статті 12 Закону зараховуються 70 відс. надходжень від приватизації майна установ виконання покарань і слідчих ізоляторів, що належать до сфери управління Міністерства юстиції України та безпосередньо не забезпечують виконання встановлених для них законодавством завдань і функцій.

---

¹⁰ За програмою „Стенд-бай”, схваленою Радою директорів МВФ 09.06.2020, строком на 18 місяців і загальним обсягом 5 млрд дол. США, перший транш отримано у червні 2020 року в сумі 2,1 млрд дол. США.

Діаграма 13. Надходження коштів від приватизації державного майна у січні – вересні 2021 року менші плану

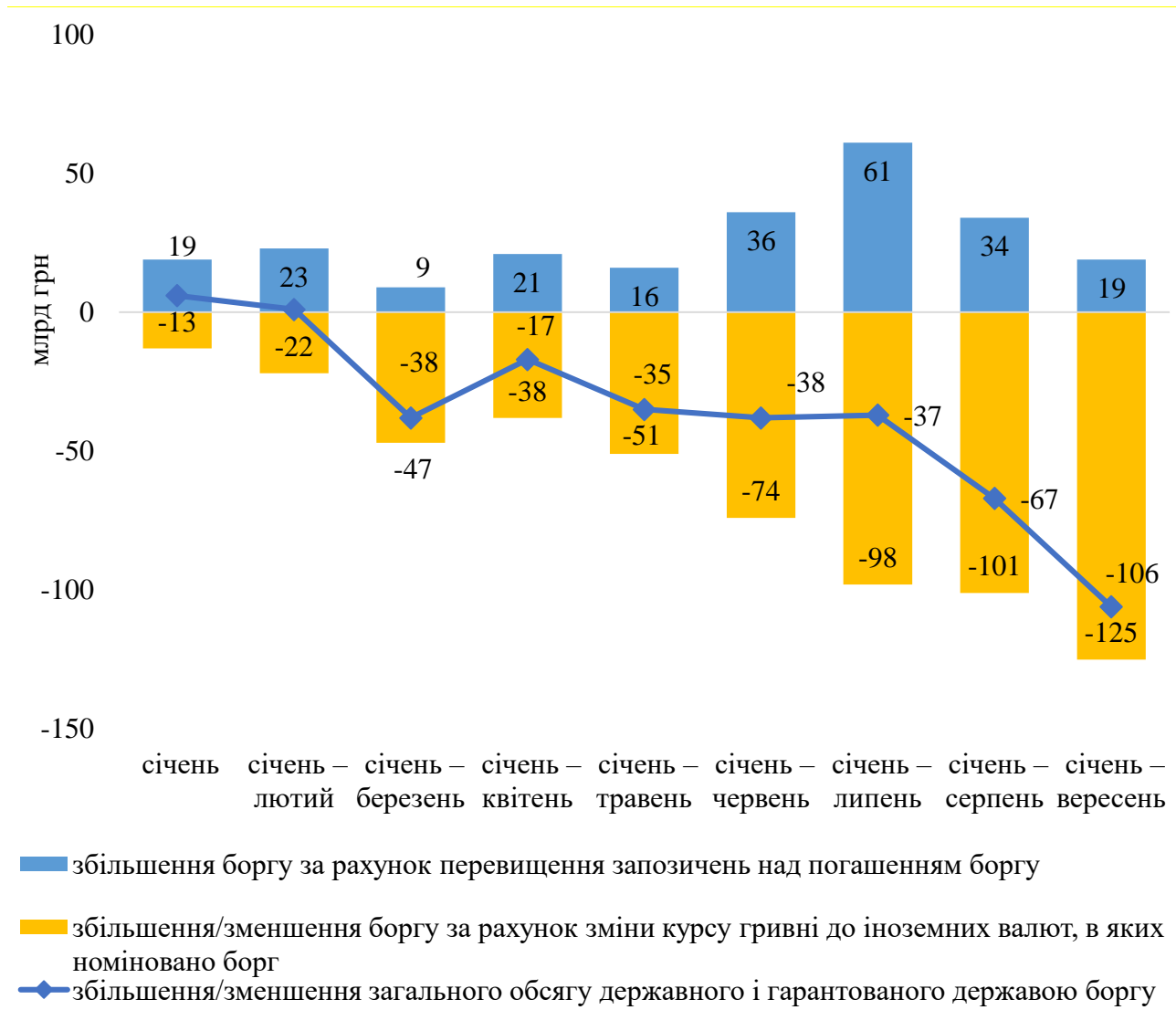
4.4. У січні – вересні 2021 року обсяг зобов'язань за державним і гарантованим державою боргом зменшився за рахунок ревальвації гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг. Витрати державного бюджету на погашення й обслуговування державного і гарантованого державою боргу збільшилися, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 11,0 відс. і становили 36,1 відс. здійснених у січні – вересні цього року витрат державного бюджету, що зменшило фінансові можливості для реалізації інших бюджетних програм.

Загальний обсяг державного і гарантованого державою боргу зменшився на 4,2 відс. – до 2 трлн 445,5 млрд грн, у тому числі зовнішній – на 6,9 відс. – до 1 трлн 413,4 млрд грн, внутрішній – на 0,1 відс. – до 1 трлн 32,1 млрд гривень.

За оцінкою Рахункової палати, ревальвація гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг, зокрема євро на 10,8 відс., дол. США на 6,0 відс., сприяла зменшенню боргу, а перевищення надходжень від запозичень над витратами на погашення державного і гарантованого державою боргу спричинило його збільшення.

Діаграма 14. Зміна курсів валют у січні – вересні 2021 року сприяла зменшенню загального обсягу державного і гарантованого державою боргу (на кінець місяця, кумулятивно)

Частка боргу, номінованого в іноземній валюті, зменшилася з 65,0 до 62,9 відс., чому сприяло перевищення частки державних запозичень у гривні (54,1 відс.) над часткою витрат на погашеного боргу в гривні (52,0 відсотка).

У січні – вересні унаслідок ревальвації гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг, при перевищенні державних запозичень над погашенням зобов'язань державний борг зменшився на 90,4 млрд грн, або 4,0 відс., – до 2 трлн 168,8 млрд гривень. Витрати на погашення державного боргу, порівняно з відповідним періодом 2020 року, збільшилися на 27 млрд грн, або 8,2 відс., – до 357,6 млрд грн, що на 4,8 відс. менше плану на січень – вересень.

Гарантований державою борг за рахунок ревальвації гривні до іноземних валют зменшився на 15,9 млрд грн, або 5,5 відс., – до 276,7 млрд гривень. Державні гарантії у звітному періоді надано на суму 38,9 млрд грн, або 43,9 відс. граничного обсягу, встановленого у статті 6 Закону (88,7 млрд грн), у тому числі за запозиченнями:

- Укравтодору для будівництва, реконструкції, капітального та поточного середнього ремонту автомобільних доріг загального користування державного значення – на 29,1 млрд грн;

- публічного акціонерного товариства „Українська залізниця” за позикою ЄБРР для реалізації Проєкту електрифікації української залізниці „Електрифікація залізничного напрямку Долинська-Миколаїв-Колосівка” – на 150,0 млн євро (еквівалент 5,1 млрд грн);

- державного підприємства „Національна енергетична компанія „Укренерго” за позикою ЄБРР для реалізації Проєкту „Програма підвищення надійності підстанцій” – на 136,0 млн євро (еквівалент 4,7 млрд гривень).

КМУ відповідно до пункту 1 статті 6 Закону прийняв у звітному періоді рішення про надання державних гарантій на загальну суму 31,4 млрд грн, або 78,4 відс. граничного обсягу, встановленого у цьому пункті (40 млрд гривень). Зокрема, за одним із шести напрямів, визначених у підпункті „г” пункту 1, у якому не встановлено обмежень обсягу, – про надання державних гарантій Укравтодору – КМУ прийняв у квітні, травні та вересні 2021 року рішення¹¹ на сукупний обсяг запозичень до 30,9 млрд гривень.

Витрати на виконання боргових зобов’язань за запозиченнями, залученими під державні гарантії у попередні роки, становили 12,8 млрд грн, або 76,2 відс. плану на звітний період. Ці витрати більші на 8,8 млрд грн, або в 3,2 раза, ніж у відповідному періоді попереднього року, унаслідок насамперед більших у 3,6 раза виплат за запозиченнями Укравтодору.

Загалом витрати на погашення й обслуговування державного і гарантованого державою боргу в січні – вересні 2021 року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, зросли на 47,7 млрд грн – до 480,7 млрд грн, що становило 96,0 відс. плану на звітний період. Економії коштів сприяв міцніший,

---

¹¹ Постанови КМУ від 02.04.2021 № 327, від 28.04.2021 № 442 і від 26.05.2021 № 521 „Питання фінансування об’єктів будівництва, реконструкції, капітального та поточного середнього ремонту автомобільних доріг загального користування державного значення у 2021 році за рахунок запозичень, залучених під державні гарантії”, від 26.05.2021 № 519 „Деякі питання здійснення Державним агентством автомобільних доріг запозичень під державні гарантії у 2021 році” та від 15.09.2021 № 978 „Деякі питання надання державних гарантій у 2021 році для забезпечення виконання боргових зобов’язань за запозиченнями Державного агентства автомобільних доріг”.

порівняно з прогнозним, середній в січні – вересні цього року обмінний курс гривні до іноземних валют. Частка виплат за державним і гарантованим державою боргом у витратах державного бюджету залишилася на рівні січня – вересня попереднього року – 31,6 відсотка.

При цьому у вересні на погашення й обслуговування державного боргу витрачено 97,8 млрд грн, або 20,9 відс. цих витрат, здійснених у січні – вересні.

Відповідно до оприлюдненої на вебсайті Мінфіну інформації про помісячні платежі за державним боргом у 2021 році за діючими угодами станом на 01.10.2021 очікуваний обсяг витрат на погашення державного боргу у 2021 році, за оцінкою Рахункової палати, на 22,7 млрд грн, або 4,8 відс., менший плану на рік. Отже, є можливість зменшення згідно з частиною першою статті 16 БКУ обсягу державних запозичень на відповідну суму.

V. Міжбюджетні трансферти та місцеві бюджети

5.1. Видатки державного бюджету на надання трансфертів місцевим бюджетам у звітному періоді на 6,0 млрд грн, або 4,7 відс., менші плану на січень – вересень 2021 року, оскільки за трьома бюджетними програмами на суму 1 млрд грн не розпочато перерахування субвенцій і за вісьмома бюджетними програмами видатки на надання субвенцій менші плану на 5 млрд грн, або 5,9 відсотка.

Загалом із державного бюджету надано трансфертів місцевим бюджетам у сумі 120,9 млрд грн, із них субвенцій – 104,2 млрд грн, дотацій – 16,7 млрд гривень. Найбільше трансфертів спрямовано на:

- видатки закладів освіти й охорони здоров'я – 83,3 млрд грн, або 68,9 відс. загального обсягу наданих трансфертів;

- будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автодоріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах – 16 млрд грн, або 13,2 відс.;

- горизонтальне вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів – 11,8 млрд грн, або 9,7 відс.;

- реалізацію інфраструктурних проєктів та розвиток об'єктів соціально-культурної сфери – 4,1 млрд грн, або 3,4 відсотка.

5.1.1. КМУ зволікав з прийняттям рішень про затвердження порядків і умов надання та розподілів деяких субвенцій, що призвело до відтермінування проведення видатків і посилило ризики невикористання коштів у запланованих обсягах до кінця року.

Згідно з вимогами частини другої статті 97 БКУ порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, що вперше визначена в законі про Державний бюджет України, затверджуються КМУ не пізніше 30 днів з дня набрання ним чинності.

КМУ станом на 01.10.2021 не затверджено порядку й умов надання вперше визначеної у Законі субвенції за бюджетною програмою 3811060 „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на створення центрів культурних послуг”. Як наслідок, у звітному періоді не розпочато проведення видатків державного бюджету на надання цієї субвенції на суму 171 млн гривень.

Проведення видатків за бюджетною програмою 3811070 „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проєктів ремонтно-реставраційних та консерваційних робіт пам'яток культурної спадщини, що перебувають у комунальній власності” планувалося розпочати із серпня, однак

КМУ станом на 01.10.2021 не затвердив розподілу субвенції. У результаті не розпочато перерахування субвенції у сумі 700 млн гривень.

Проведення видатків за бюджетною програмою 2411030 „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження” планувалося розпочати з квітня, однак КМУ станом на 01.10.2021 не затвердив розподілу субвенції. У результаті не розпочато перерахування субвенції у сумі 92 млн гривень.

У Законі джерелом надання із спеціального фонду державного бюджету частини субвенції у сумі 3,3 млрд грн за бюджетною програмою 3511210 „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій” визначено надходження плати за ліцензії на провадження діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор і за ліцензії на випуск та проведення лотерей. У січні – вересні цього року до спеціального фонду державного бюджету надійшло 1,2 млрд грн такої плати. КМУ станом на 01.10.2021 затвердив розподіл між місцевими бюджетами за об'єктами (заходами) частини цієї субвенції на суму 432 млн грн (розпорядження від 21.07.2021 № 822-р). Видатки на надання субвенції на 2,4 млрд грн менші плану на січень – вересень.

За бюджетною програмою 3911020 „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України” видатки на 27 млн грн, або 32,6 відс., менші плану на січень – вересень, оскільки КМУ станом на 01.10.2021 не затвердив розподілу субвенції на цю суму.

5.1.2. Видатки державного бюджету на надання субвенцій місцевим бюджетам на інвестиційні проекти за рахунок кредитів (позик), що залучаються державою до спеціального фонду державного бюджету від ЄБРР, ЄІБ і МБРР, на 1,9 млрд грн, або 67,5 відс., менші плану на звітний період. Це, зокрема, спричинено довготривалим узгодженням із кредиторами договорів, які укладаються для реалізації таких проектів, перенесенням строків виконання робіт, заощадженням коштів за окремими проектами.

Менші плану на січень – вересень видатки державного бюджету на реалізацію інвестиційних проектів за рахунок кредитів від ЄБРР, ЄІБ і МБРР за бюджетними програмами:

- 3511670 „Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Дніпра на завершення будівництва метрополітену у м. Дніпрі” – на 0,8 млрд грн, або 82,1 відс.;

- 2761600 „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів в рамках Надзвичайної кредитної програми для відновлення України” – на 0,6 млрд грн, або 46,5 відс.;

- 2311600 „Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реформування регіональних систем охорони здоров'я для здійснення заходів з виконання спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку проекту „Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей” – на 0,5 млрд грн, або 87,8 відс.;

- 3511640 „Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Харкова на подовження третьої лінії метрополітену у м. Харкові” – на 18 млн грн, або 59,0 відсотка.

5.1.3. Дефіцит фахівців для надання додаткових психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг спричинив утворення значних залишків коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами та, як наслідок, незабезпечення надання послуг дітям відповідно до їх програм індивідуального розвитку.

На початок 2021 року на рахунках місцевих бюджетів залишки коштів субвенції на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами становили 250 млн гривень. У 2021 році в державному бюджеті на цю мету передбачено субвенцію місцевим бюджетам у сумі 504 млн гривень. У січні – вересні 2021 року видатки державного бюджету на таку субвенцію становили 301 млн гривень. Станом на 01.10.2021 залишки на рахунках місцевих бюджетів та бюджетних установ збільшилися до 341 млн гривень. Враховуючи рівень використання коштів субвенції у попередніх роках, посилюються ризики збільшення залишків коштів на кінець року.

У звіті про результати проведеного Рахунковою палатою аудиту ефективності використання коштів цієї субвенції, зокрема, зазначено, що збільшення щороку кількості осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в спеціальних та інклюзивних класах закладів загальної середньої освіти, зумовлює зростання потреби у відповідних фахівцях і державній підтримці на оплату їх послуг. Недостатній рівень оплати цих послуг унеможливорює залучення керівниками освітніх закладів таких фахівців.

5.2. У січні – вересні 2021 року доходи місцевих бюджетів становили 385,9 млрд грн, або 73,7 відс. плану на рік, і збільшилися, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 49,4 млрд грн, або 14,7 відсотка.

Доходи місцевих бюджетів без трансфертів із державного бюджету, порівняно із січнем – вереснем попереднього року, збільшилися на 45,2 млрд грн,

або 20,6 відс., – до 265 млрд грн, їх частка у загальному обсязі доходів збільшилася на 3,4 відс. пункту – до 68,7 відсотка.

Зросли, порівняно з відповідним періодом попереднього року, надходження, зокрема:

- ПДФО – на 24,6 млрд грн, або 19,5 відс.;
- податку на майно – на 5 млрд грн, або 18,3 відс.;
- єдиного податку з фізичних осіб – на 4,9 млрд грн, або 24,5 відс.;
- податку на прибуток підприємств – на 4,4 млрд грн, або 59,4 відс.;
- рентної плати за користування надрами загальнодержавного значення – на 1,9 млрд грн, або на 96,3 відсотка.

Водночас зменшилися, зокрема, надходження:

- акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального – на 1,7 млрд грн, або 28,6 відс.;
- коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту – на 0,6 млрд грн, або 59,1 відс.;
- грантів (дарунків), що надійшли до бюджетів усіх рівнів від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ – на 0,1 млрд грн, або 78,2 відсотка.

5.3. У січні – вересні видатки місцевих бюджетів проведено в сумі 343,5 млрд грн, або 61,1 відс. плану на рік, що на 29,9 млрд грн, або 9,5 відс., більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Частка видатків місцевих бюджетів без трансфертів до державного у видатках зведеного бюджету зменшилася на 1,1 відс. пункту – до 28,5 відсотка.

Збільшилися, порівняно з відповідним періодом попереднього року, видатки на:

- освіту – на 35,5 млрд грн, або 26,4 відс.;
- загальнодержавні функції – на 4,7 млрд грн, або 17,3 відс.;
- духовний та фізичний розвиток – на 3,5 млрд грн, або 23,6 відс.;
- соціальний захист і соціальне забезпечення – на 2,1 млрд грн, або 12,7 відс.;
- економічну діяльність – на 0,8 млрд грн, або 1,5 відсотка.

Водночас зменшилися видатки на:

- охорону здоров'я – на 16,9 млрд грн, або 48,2 відс., що передусім зумовлено проведенням з державного бюджету видатків на оплату медичних послуг, які у

першому кварталі 2020 року здійснювалися з місцевих бюджетів за рахунок трансфертів із державного бюджету;

- житлово-комунальне господарство – на 0,8 млрд грн, або 4,1 відс.;
- охорону навколишнього природного середовища – на 0,2 млрд грн, або 12,3 відс.;
- громадський порядок і безпеку – на 0,1 млрд грн, або 11,6 відсотка.

Поточні видатки проведено в сумі 294,5 млрд грн, або 85,7 відс. загального обсягу, капітальні – 49 млрд грн, або 14,3 відсотка.

Для забезпечення проведення захищених видатків загального фонду місцевих бюджетів з ЄКР на покриття тимчасових касових розривів надано позик у сумі 2,5 млрд грн, що на 0,9 млрд грн, або 26,8 відс., менше, ніж у відповідному періоді попереднього року. У січні – вересні ці позики отримали 911 бюджетів територіальних громад, із яких 330 бюджетів селищних територіальних громад, 291 – сільських, 290 – міських. На 1 жовтня 2021 року заборгованість за наданими з початку року позиками становила 0,1 млрд гривень.

У січні – вересні 2021 року з місцевих бюджетів до державного бюджету перераховано трансферти в сумі 9,4 млрд грн, або 78,4 відс. плану на рік, що на 17,3 відс. більше, ніж у відповідному періоді попереднього року, у тому числі до:

- загального фонду для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій – реверсну дотацію в сумі 7,8 млрд грн, або 100 відс. плану на січень – вересень і 75 відс. плану на рік;
- спеціального фонду – субвенцію на виконання програм соціально-економічного і культурного розвитку регіонів у сумі 1,6 млрд грн, або 100,8 відс. плану на рік.

5.4. На депозитних рахунках в установах державних банків станом на 01.10.2021 залишки розміщених тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів становили 14 млрд гривень.

Органи місцевого самоврядування розмістили за ставками від 5,4 до 7,5 відс. тимчасово вільні кошти місцевих бюджетів у сумі 23,3 млрд грн, із них 70,1 відс. – кошти загального фонду. Найбільше розміщено коштів місцевих бюджетів Дніпропетровської області – 4,9 млрд грн, або 20,8 відс. загального обсягу, Донецької – 3,9 млрд грн, або 16,9 відс., Харківської – 2,5 млрд грн, або 10,9 відсотка.

Станом на 01.10.2021 на депозитних рахунках в установах державних банків залишилися розміщені тимчасово вільні кошти 169-ти місцевих бюджетів (140 бюджетів територіальних громад – 7,3 млрд грн, 16 обласних бюджетів – 6,6 млрд грн і 13 районних бюджетів – 0,1 млрд гривень).

Крім того, тимчасово вільні кошти бюджету Маріупольської міської територіальної громади у сумі 218 млн грн спрямовано на придбання ОВДП з терміном обігу до 3-х і 6-ти місяців. Від погашення ОВДП до цього бюджету надійшло 391 млн гривень.

У січні – вересні до місцевих бюджетів надійшло 411 млн грн плати за розміщення тимчасово вільних коштів, або на 35,8 відс. менше, ніж у відповідному періоді попереднього року, що здебільшого зумовлено зменшенням ставок за депозитами, на яких розміщувалися кошти місцевих бюджетів (у січні – вересні 2020 року – від 6 до 13,5 відсотка).

5.5. Місцевий борг зменшився з початку року на 0,6 млрд грн, або 2,5 відс., – до 24,3 млрд грн, здебільшого за рахунок перевищення витрат на погашення боргу над обсягом запозичень.

Внутрішній борг зменшився на 0,2 відс. – до 20,7 млрд грн, із яких зобов'язання за середньостроковими позиками, що надавалися місцевим бюджетам упродовж 2009 – 2014 років з ЄКР, – 9 млрд гривень.

Водночас у січні – вересні місцевими бюджетами отримано кредитів у банківських установах на суму 3,3 млрд грн, зокрема найбільше:

- 1,7 млрд грн за рішенням Дніпровської міської ради на капітальний ремонт об'єктів водопостачання і водовідведення, реконструкцію житлового фонду, закладів освіти, електротранспорту;

- 0,6 млрд грн за рішенням Одеської міської ради на заміну та модернізацію ліфтів; реконструкцію та капітальний ремонт теплових мереж, котелень та теплових пунктів; придбання електробусів і зарядних станцій; проектування, капітальний ремонт і ремонтно-реставраційні роботи будівель, розташованих в історичній частині міста; проектування, будівництво, реконструкцію, реставрацію та капітальний ремонт будівель, споруд та інженерних мереж, об'єктів благоустрою, вулично-дорожньої мережі тощо;

- 0,4 млрд грн за рішенням Київської міської ради на фінансування видатків бюджету розвитку міста, спрямованих на задоволення інтересів територіальної громади міста Києва;

- 0,2 млрд грн за рішенням Львівської міської ради на фінансування бюджету розвитку Львівської територіальної громади, що використовуються для фінансування заходів з розвитку інфраструктури міста.

Зовнішній борг зменшився на 0,6 млрд грн, або 13,9 відс., – до 3,6 млрд гривень.

Крім того, гарантовані обласними радами і територіальними громадами борги на 01.10.2021 становили 8,1 млрд грн, із них зовнішні – 6,8 млрд гривень.

Пропозиції

Для усунення виявлених відхилень і порушень при виконанні Закону Рахункова палата вважає за доцільне рекомендувати Кабінету Міністрів України:

- доручити Мінекономіки проаналізувати причини зростання заборгованості з виплати заробітної плати за рахунок коштів державного бюджету на підприємствах державної форми власності та внести пропозиції щодо її погашення і посилення контролю за додержанням керівниками цих підприємств вимог законодавства про працю щодо своєчасної виплати заробітної плати;

- доручити Мінфіну проаналізувати надходження окремих доходів державного бюджету, що суттєво відрізняються від планових, зокрема, рентної плати за користування надрами для видобування природного газу, акцизного податку із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), плати за ліцензії на провадження діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор і за ліцензії на випуск та проведення лотерей, вжити заходів щодо вдосконалення їх планування;

- доручити Мінфіну і ДМС прискорити введення в експлуатацію обладнання, закупленого для здійснення митного контролю, яке перебуває в неробочому стані та не використовується за призначенням;

- забезпечити відповідно до вимог частини п'ятої статті 43 БКУ погашення до кінця року заборгованості загального фонду державного бюджету перед ЄКР;

- забезпечити проведення видатків і надання кредитів за бюджетними програмами, зокрема на реалізацію інвестиційних проєктів за рахунок кредитів (позик), що залучаються державою від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій;

- забезпечити проведення видатків, передбачених за бюджетними програмами за рахунок наявних джерел спеціального фонду державного бюджету;

- прийняти рішення про затвердження або внесення змін до порядків і умов надання та розподілів субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам, перерахування яких потребує нормативно-правового врегулювання, для проведення запланованих видатків;

- доручити Мінфіну підготувати та внести на розгляд КМУ інформацію про стан заборгованості головних розпорядників бюджетних коштів для прийняття необхідних управлінських рішень;

- забезпечити недопущення головними розпорядниками бюджетних коштів зростання дебіторської та кредиторської заборгованості;

- доручити Мінфіну розглянути можливість зменшення обсягу державних запозичень у зв'язку з меншим, порівняно з планом на рік, очікуваним обсягом витрат на погашення державного боргу в цьому році з дотриманням визначеного у Законі обсягу фінансування державного бюджету за борговими операціями відповідно до вимог частини першої статті 16 БКУ.

Голова Рахункової палати

В. В. Пацкан

Додаток 1

до Висновку про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2021 рік у січні – вересні

Основні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2021 рік

№ з/п	Показники	Прогноз (постанова КМУ від 29.07.2020 № 671)	Січень – вересень, фактично
1.	Валовий внутрішній продукт реальний, відс. до відповідного періоду попереднього року	104,6	102,0*
2.	Індекс споживчих цін до грудня попереднього року, відс.	107,3	107,5
	у середньому до відповідного періоду попереднього року, відс.	108,1	109,0
3.	Індекс цін виробників промислової продукції, грудень до грудня попереднього року, відс.	108,7	134,7
4.	Середньомісячна заробітна плата працівників номінальна, грн	13 632	13 604
	номінальна, скоригована на індекс споживчих цін, відс. до відповідного періоду попереднього року	112,1	111,3
5.	Сальдо торговельного балансу (за методологією платіжного балансу), млн дол. США	- 10 416	382
6.	Експорт товарів і послуг, відс. до відповідного періоду попереднього року	102,9	132,2
7.	Імпорт товарів і послуг, відс. до відповідного періоду попереднього року	110,6	130,3
8.	Обмінний курс гривні (в середньому за період):		
	за долар США	29,10**	27,49
	за євро	31,43**	32,91

*За оцінкою Рахункової палати.

**За інформацією Мінфіну.

Додаток 2

до Висновку про результати
аналізу виконання закону про
Державний бюджет України
на 2021 рік у січні – вересні

Виконання плану доходів державного бюджету, млрд грн

№ з/п	Показники	Всього			У т. ч. загальний фонд		
		план на 2021 рік	виконано	відс. виконання	план на січень – вересень	виконано	відс. виконання
	ВСЬОГО ДОХОДІВ	1 152	924	80,2	755	783	103,8
	<i>з них:</i>						
1.	ПДФО	138	98	71,2	99	98	99,0
2.	Податок на прибуток підприємств	112	108	96,3	106	108	101,9
3.	Рентна плата за користування надрами загальнодержавного значення	35	38	107,2	26	38	142,8
4.	Акцизний податок із вироблених в Україні підакцизних товарів	82	59	71,7	52	48	92,6
5.	Акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів	57	59	103,2	6	13	216,5
6.	ПДВ із вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування	140	114	81,2	104	114	109,6
7.	ПДВ із ввезених на митну територію України товарів	352	264	75,1	258	264	102,5
8.	Ввізне мито	33	27	79,7	18	19	106,5
9.	Частина чистого прибутку державних підприємств і дивіденди, нараховані на акції господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність	29	27	93,1	28	27	97,3
10.	Кошти, що перераховуються НБУ	24	24	100,0	24	24	100,0
11.	Власні надходження бюджетних установ	82	68	82,6	–	–	–

Додаток 3

до Висновку про результати
аналізу виконання закону про
Державний бюджет України
на 2021 рік у січні – вересні

Виконання плану видатків державного бюджету, млрд грн

№ з/п	Показники	Всього			У т. ч. загальний фонд		
		план на 2021 рік	виконано	відс. виконання	план на січень – вересень	виконано	відс. виконання
	ВСЬОГО ВИДАТКІВ <i>з них:</i>	1 411	961	68,1	896	828	92,4
1.	Загальнодержавні функції	217	145	66,7	159	143	89,7
	<i>зокрема, обслуговування боргу</i>	159	111	69,8	121	111	92,2
2.	Оборона	122	80	65,3	85	76	89,6
3.	Громадський порядок, безпека та судова влада	175	114	65,5	109	101	92,4
4.	Економічна діяльність	137	92	67,2	29	21	74,5
5.	Охорона навколишнього природного середовища	9	3	37,4	4	3	70,0
6.	Охорона здоров'я	170	110	64,5	121	104	85,5
7.	Духовний і фізичний розвиток	19	10	51,7	13	10	77,3
8.	Освіта	69	44	64,3	31	29	92,2
9.	Соціальний захист і соціальне забезпечення	319	242	75,8	241	238	98,9
	<i>зокрема, соціальний захист пенсіонерів</i>	201	149	74,3	149	149	100,0
10.	Кошти, що передаються до місцевих бюджетів	174	121	69,5	104	103	99,2

Додаток 4

до Висновку про результати
аналізу виконання закону про
Державний бюджет України
на 2021 рік у січні – вересні

**Дефіцит / фінансування державного бюджету
у січні – вересні 2021 року, млрд грн**

№ з/п	Показники	Всього			У т. ч. загальний фонд		
		план на 2021 рік	виконано	відс. виконання	план на січень – вересень	виконано	відс. виконання
	ДЕФИЦИТ (ряд. I – ряд. II) / ФІНАНСУВАННЯ (ряд. III – ряд. IV)	268	40	14,8	141	41	28,8
I.	Доходи і повернення кредитів	1 161	930	80,2	760	789	103,8
II.	Видатки і надання кредитів	1 429	970	67,9	901	830	92,1
III.	Фінансування в частині надходжень – всього,	759	405	53,4	517	400	77,3
	<i>зокрема:</i>						
3.1.	Внутрішні запозичення	519	263	50,6	317	263	82,8
3.2.	Зовнішні запозичення	204	108	52,9	147	98	66,8
3.3.	Надходження від приватизації державного майна	12	2	17,0	11	2	15,7
3.4.	Фінансування за рахунок коштів ЄКР	–	28	–	42	28	67,4
3.5.	Зміни обсягів бюджетних коштів (витрачання залишків бюджетних коштів на початок року)	21	–	–	–	9	–
IV.	Фінансування в частині витрат – всього,	491	365	74,4	376	359	95,5
	<i>зокрема:</i>						
4.1.	Погашення внутрішнього боргу	367	269	73,4	270	269	99,8
4.2.	Погашення зовнішнього боргу	101	88	87,2	94	88	93,5
4.3.	Придбання цінних паперів	23	2	8,0	12	2	15,3

Перелік діаграм

Назва	Сторінка
Діаграма 1. Приріст (зниження) обсягів промислової продукції у 2020 році та січні – вересні 2021 року	8
Діаграма 2. Зростання споживчих цін і цін виробників промислової продукції у січні – вересні 2021 року	9
Діаграма 3. Експорт та імпорт товарів у січні – вересні 2021 року зростав більшими темпами, ніж передбачено в прогнозі КМУ	10
Діаграма 4. Зростання заборгованості з виплати заробітної плати у січні – вересні 2021 року	12
Діаграма 5 Перевиконання/невиконання плану на січень – вересень 2021 року окремих доходів загального фонду	14
Діаграма 6. У січні – вересні 2021 року залишок невідшкодованих платникам сум ПДВ збільшився	17
Діаграма 7. Надходження окремих доходів державного бюджету в січні – вересні 2020 та 2021 років	19
Діаграма 8. Видатки державного бюджету на придбання матеріалів, капітальне будівництво, капітальний ремонт і реставрацію у січні – вересні 2016 – 2021 років	21
Діаграма 9. У січні – вересні 2021 року внаслідок невиконання плану надходжень загального фонду для здійснення витрат злучались кошти ЄКР і залишку на початок року (кумулятивно)	33
Діаграма 10. У січні – вересні 2021 року надходження державних запозичень менші плану на звітний період (кумулятивно)	35
Діаграма 11. У січні – вересні 2021 року обсяг ОВДП, що перебувають в обігу, зменшився за рахунок їх зменшення у власності, насамперед банків (на кінець місяця, наростаючим підсумком)	36
Діаграма 12. Середньозважена дохідність розміщених на первинному ринку ОВДП у 2020 році та січні – вересні 2021 року	37
Діаграма 13. Надходження коштів від приватизації державного майна у січні – вересні 2021 року менші плану	40
Діаграма 14. Зміна курсів валют у січні – вересні 2021 року сприяла зменшенню загального обсягу державного і гарантованого державою боргу (на кінець місяця, кумулятивно)	41